HIZLI OKUMA

BELLEME ÇERÇEVESİ

Tanımı: Belleme okuma esnasında edinilen bilginin istenildiğinde çağrılabilecek şekilde hafızaya yerleştirilmesi sürecidir. Genel Hafıza konusu son bölümde daha ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Bu güne kadar yüzlerce kitap okuduğumuzu biliyoruz. Eğer bu kitapların içeriklerini hafızamızda tutabilseydik şimdi profesyonel bilgi uzmanları olurduk. Oysa belki de yüzlerce kitap okuduk ve metinleri okurken kavramıştık, öğrendiğimizi sanmıştık. Hala kitap okumaya devam ediyoruz. Ama kitap okuduktan 48 saat sonra hafızamızı yokladığımızda kitaptan aldığımız bilginin en az % 80'inin kaybolduğunu görüyoruz. Neden?

Nedeni: Bu sorunun temel nedeni belleme yeteneğimizi, bellemenin çalışma kurallarına uygun olarak kullanmıyor olmamızdır. Zihnimizde herhangi bir hastalığın tedavisine uğraşmayacağız. Veya zihnimizi değiştirmeyeceğiz. Sadece temel bir kısım hafıza kurallarını kullanacağız. Hafıza sisteminin geliştirilmesi ayrı bir sorundur. Her insan sahip olduğundan çok daha güçlü bir hafıza geliştirebilir. Biz burada bellemeden bahsederken mevcut hafıza yeteneğimizi etkin kullanmaktan söz etmiş oluyoruz.

Yapılan araştırmalar bazı şartlar altında bilginin hafızaya daha kolay ve daha doğru olarak yerleşebildiğini göstermektedir. Unutmayalım. Her bilgi hafızamızda kaydedilmektedir. Sorun bu bilgileri çağırabilecek şekilde kaydetmemektir. Belleme genel hayat akışımızı çok fazla etkiler. Kavrama tekniklerini uyguladığımızda belleyebilme düzeyimiz artacaktır. Ancak kavra aşamasında yapılmayan bazı çalışmalar vardır ki bunların belleme aşamasında yapılmaları sürencin tamamlanmasını sağlar. Aşağıda gelecek olan alıştırmalar bu konuda bize yardımcı olacaktır.

Çözümü:

1. Hatırlama Çalışması Yapın

Etkin okumanın 5 aşamasını daha önce belirttik: İnceleme, sorgulama, okuma, hatırlama, tekrarlama. Son iki çalışma belleme aşamasında yapılacaktır. Önce hatırlamayı ele alalım:

Eğer bilgiyi edindikten sonra kendi ifadelerimizle zihnimizden canlandırmazsak o bilgiyi hiçbir zaman kullanmamız mümkün olmaz. Kullandığımız tüm bilgiler edindikten sonra mutlaka en az bir defa hatırladığımız ve içimizden ifade ettiğimiz bilgilerdir. Bunlar arasında en çok hatırladıklarımız en çok kullanabileceğimiz bilgilerdir. Bir diğer deyişle hatırladığımız her bilgi dokunduğumuz, gördüğümüz, konuştuğumuz bilgidir. Bilgiyi bir defa sahiplendik mi tüm hayat boyunca bizim olması için kapı açılmış olur.

Hatırlama çalışması okuma esnasında her sayfanın veya her bölümün sonunda yapılabilir; okuma devam ederken yapılabilir. Hatırlamanın nerede yapılması gerektiği okunan metnin içerik ağırlığına göre değişebilir. Çok ağır metinlerde her paragrafın sonunda biraz duraklayıp hatırlama yapılmalıdır. Profesyonel okuyucular, duraklama sayısını azaltarak bu işi okuma esnasında da yapabilme yeteneğini geliştirebilir. Hatırlamada iki önemli kavram: İşaret taşları ve hatırlama duraklarıdır. Okuma esnasında önemli fikir taşıyan cümlenin en önemli kelimesine bir işaret koymalısınız. Bu tür kelimeler işaret taşlarıdır.

Ardından çok ağır metinlerde paragraf sonlarında, hafif metinlerde sayfa veya küçük bölüm sonlarında duraklama yapılacaktır. Tam bu esnada tüm fikirler arasındaki ilişki kurulacaktır. Aşağıda size bazı alıştırmalar verilmiştir:

a) Aşağıda size cümleler verilmiştir. Bir sonraki cümleyi okuyun ve geri dönmeden bir önceki cümlede aklınızda kalan "lüzumlu" bilgiyi hatırlayın. Çalışmayı baştan alın: Bu defa iki öncki cümleyi, üç önceki cümleyi, önceki bütün cümleleri hatırlayın. En sonunda bitirdiğinizde tüm önceki cümlelerde yer alan bilgileri hatırlayın. Hatırlama yaparken bilgileri kendi sözlerinizle aklınızdan ifade edeceksiniz:

1. İnsanların harika bir soluma sistemi vardır.
2. Burundaki tüycükler nefes alırken dışarıdaki kirli havadan gelen kaba tozları tutarlar.
3. Burun delikleri önce soğuk havayı ısıtıp akciğerlere gönderirler.
4. Akciğerlerde yüz binlerce bronş vardır. Bu bronşlar arta kalan tozları tutarlar.
5. Akciğerde milyonlarca alveol kesecikleri vardır ve hava bu keseciklere dolar.
6. Bu keseciklerde makrofaj hücreleri vardır. Bu hücreler oraya girebilen tozları veya mikropları yutarlar ve bu suretle onları yok ederler.
7. Makrofaj hücrelerinin ömürleri bittiğinde oradan alınırlar, yerlerine yeni makrofajlar görevlendirilir, temizleme görevini bu yeni hücreler üstlenirler.
8. Ciğerlerde tozlar, mikroplar, atılması gereken maddeler birikebilmektedir.
9. Bronşlar yapışkan bir müküs maddesi salgılarlar. Atılacak olan maddeler bu müküse yapışırlar. Böylece temiz müküs kirlenir.
10. Keseciklerin altında milyonlarca kirpikçikler, tüycükler vardır.
11. Bu kirpikçikler hep birlikte ritimli hareket ederek atılacak olan kirli müküs maddesini bronşlardan yukarı doğru iterler.
12. Biz bu müküsü ya tükürürüz ya da yutarız. Böylece ciğerlerimiz temizlenmiş olur.
13. Eğer bu sistem çalışmasaydı ciğerlerimiz bir günde tıkanırdı ve bir günde ölebilirdik.
14. Bizi Yaratan gücün neleri düşündüğünü görmek size de heyecan veriyor değil mi?

b) Aynı çalışmayı elinizdeki kitabın "İçindekiler" bölümü üzerinde yapın.

2. Bilgiyi Sistemli Tekrar Edin

Bilgiyi ilk hatırlamakla ona sahip olmanın kapısını açmış oluruz ama onu tekrarlamazsak hayatımızın sonuna dek bizim olmasını sağlayamayız. Bir saat boyunca kitap okudunuz veya ders çalıştınız. Bu sürenin son 5-10 dakikasını ilk tekrarlama çalışmasına ayırmalısınız. O ana kadar ne okudunuz? Okuduklarınız arasında nasıl bir bağ kurabilirsiniz? Simdi hafızanızda hangi bilgiler kaldı? Bu ilk tekrarlama çalışması son derece önemlidir. Okuma bittikten ve çalışma ortamından ayrıldıktan sonra, bilgiyi ömür boyu korumak için gerekli olan sistemli tekrar biçimi üzerinde durulmalıdır.

Tekrarlama olmadan bilgi uzun süreli hafızaya kaydedilmeyecektir. Yapılan araştırmalar bu tekrarın sistemli yapılması halinde daha az emekle ve daha hızlı şekilde uzun süreli hafızaya kaydolabildiğini göstermektedir. Amerika'da bir kolejin internet sayfaları arasında dolaşırken okuduğum, tekrar konusundaki şu sözü çok doğru buldum: "Öğrendikten 24 saat geçtikten sonra tekrar ettiğiniz bilgi tekrar ettiğiniz değil yeniden çalıştığınız bilgidir. " Çünkü 24 saat içinde bilginin en az %80'i kaybolmakta ve o süre sonunda ancak yeniden okuma veya yeniden öğrenme amacıyla çalışmak gerekmektedir.

Kalıcı belleme şu süreci takip eder:

Bilgi önce duyular yoluyla elektriksel olarak alınır, çok kısa süreli hafızaya taşınır; burada 20-40 saniye kadar kalabilir; buradan ayrılan bilgi ya yok olur ya da kısa süreli hafızaya taşınır. Elektro kimyasal yapıda bulunan bilgi burada, alınma gücüne göre 20 dakika ile bir gün arasında bekler. Buradan ayrılan bilgi ya yok olur ya da uzun süreli hafızaya taşınır. İşte bilginin ikinci aşamadan üçüncü aşamaya taşınması, henüz tam haliyle orada iken elektrikle uyarılması ve böylece kalıcı hafızaya taşınması için yeterli enerjiye sahip olmasıyla mümkündür. Bu işi yapan çözüm yolu tekrarlama yapmaktır. En az maliyetli tekrarlama ise şu şekilde yapılmalıdır : Bir saat içinde alınan bilgi tekrar sistemi ;

1. tekrar: 10 dakika geçtikten sonra 10 dakika süreyle
2. tekrar: 24 saat geçtikten sonra 5 dakika süreyle
3. tekrar: 1 hafta geçtikten sonra 3 dakika süreyle
4. tekrar. 1 ay geçtikten sonra 3 dakika
5. tekrar: 6 ay geçtikten sonra 3 dakika
6. tekrar 1 yıl geçtikten sonra 3 dakika

şeklinde olmalıdır. Böyle bir tekrar sistemi sayesinde bilgi ömür boyunca bizim malımız olacaktır.

3. Beyninizin Sağ ve Sol Lobunu Birlikte Devreye Sokun

Amerika Birleşik Devletleri California üniversitesinden Prof. Robert Ornstein'in araştırmaları insan beyninin sağ ve sol loblarının farklı çalıştıklarını ortaya koymaktadır. Sol lob ayrıntı, matematik, soyut gibi alanların merkezi iken sağ lob şekil boyut, renk, müzik gibi alanların merkezi olarak çalışmaktadır. Bu bulgudan hareketle İngiliz beyin uzmanı Tony Buzan "Mind Mapping" olarak bilinen beyin haritalaması tekniğini geliştirmiş ve eğitimin hizmetine sunmuştur. Bu tekniğin temel mantığı, soyut bilgilerle görüntünün bir araya getirilmesi ve böylece sağ ve sol beyin loblarının aynı bilgi üzerinde birlikte çalışmalarının sağlanmasıdır. Zira Ornstein'in araştırmaları her iki beyin loblarını birlikte kullanan kişilerin beyin etkinliklerinin 10-15 kat artabildiğini göstermektedir.

Oluşturacağınız haritalarda dikkat edeceğiniz kurallar şunlar olacaktır: Çizimin orta noktasında temel konuyu oluşturan anahtar kelime yer alacaktır. Her ana bölüm tam olarak ilgili bölüme bağlanacaktır. Çizilen her çizginin tam üzerine o alanın taşıdığı bilgi bir kelime halinde yazılacaktır. Çizimlerin gözle rahatlıkla görülebilen bir yapıda ve estetik olması şarttır. Birinci örnekte bilgiyi sadece sol beyin lobunuzu kullanarak yerleştirmeye çalışıyorsunuz. Ama ikinci örnekle bilgiyi aynı zamanda resme de dönüştürdüğünüz için iki lobunuz da birlikte kullanılmaktadır. Böylece etkinliğiniz artacaktır.

a) Önce her iki lobu aynı anda devreye sokacak çalışmalar yapalım. Beyin soyutlukları ne kadar somutlukla birlikte düşünebilirse o oranda etkili belleyecektir. Aşağıda verilen rakamları görüntü değerleriyle ilişkilendirin.

Örnek: 11 adet (yan yana iki direk gibi, iki parmak gibi)
15 kilo, 25 adet, %50, 100 kişi, bir milyon lira, 18 derece, 2 kilometre, 0. 0001 santim
2 kilo patates, 15 kilo elma, 5 metre kumaş, dört adet tokat, 2 adet çiçek

b) Aşağıda beyin haritalaması tekniği kullanılarak bir çizim yapılmıştır. Bu çizimi inceleyin. Benzer bir çizimi elinizdeki kitabın üç temel bölümünde ayrı ayrı yapın.

Alınan bilgi: İnsanın ruhsal ve cisimsel olmak üzere iki bedeni vardır. Ruhsal beden kalp, nefs, vicdan ve latifelerin birbirine bağlı olduğu bir sistem bütünüdür. Cisimsel beden ise

temelde baş, gövde ve bacaklar olmak üzere üçe ayrılabilir. Baş kısmında kulaklar, burun, gözler ve dudaklar yer alır. Gövde kısmı kalp, ciğerler, mide ve bağırsaklardan oluşur. Bacaklar bölgesinde ise diz kapağı, kaval kemiği ve ayak bileği yer alır.

Örnek 1: klasik sistemle yazının iskeleti: Örnek 2: Beyin haritalaması sistemiyle yazının iskeleti:

İnsanın Bedeni

a) Ruhsal beden

aa) nefs ab) vicdan ac) latifeler

b) cisimsel beden
ba) baş

baa) kulaklar bab) burun bac) gözler bad) dudaklar

bb) gövde
bba) kalp bbb) ciğerler bbc) mide bbd) bağırsaklar

bc) bacaklar
bca) diz kapağı bcb) kaval kemiği bcc) ayak bileği

4. Anahtar Kelimeler veya Kavramlar Oluşturun

Ayrıca her iki lobu birlikte kullanabilmemiz için anahtar kelime çalışmalarıyla yeteneğimizi geliştireceğiz. Bizde sülfirik asitin formülünü hafızamızda tutmayı sağlayan bir teknik kullanılmıştır. H2 SO4 =Hasan iki Sevimli Osman dört) Buna benzer şekilde beyin haritalaması anahtar kelime oluşturabilme yeteneği gerektirir. Anahtar kelime bir gurup anlam kendisine bağlanan kelimedir. Herhangi bir bilgi kümesini anahtar kelimeye bağlayabilirseniz bu anahtar kelimelerle düşünmeyi çok kolay hale getirirsiniz. Örneğin size çevre kirliliğinin nedenleri anlatılıyor. Tüm konuları “kirlilik” kelimesiyle ifade edebilirsiniz. Ardından kirliliğin nedenleri ikiye ayrılıyor. Fabrikaların yol açtığı kirlilik, insanların yol açtığı kirlilik olarak konu açılıyor ve tanımlanıyor. Burada ikinci kelime fabrika ve üçüncü kelime de insanlar olarak tespit edilebilir. Önemli olan hangi kelimenin tespit edildiği değil, kelimeler tespit edilirken bunlara bağlanan anlamların tam olarak farkında olunmasıdır. Buna göre aşağıdaki anahtar kelime ve beyin haritası oluşturma alıştırmalarını çözümleyiniz:

a) Aşağıdaki kelimeler için bir anahtar kelime seçiniz:

-saat 6. 00’da kalk/kahvaltı yap/işe git/kitabını oku/toplantını yap
-peynir/zeytin/bal/reçel/çay/tereyağı/ekmek
-kale/savunma/forvet/savunma/top/takım/orta saha/faul/taç

b) Aşağıdaki olgu guruplarını birer uygun anahtar kelimeye bağlayınız:

-İstanbul’a 1994 yılında gittim. Otomobilimi kullandım. Yolda bir kaza oldu. Otobüsle traktör çarpıştı. 4 kişi öldü 5 kişi yaralandı. Ölenlerden ikisi çocuktu.

-Mısırın başkenti Kahire mezarlıklar şehridir. Burada 2 milyon insan evsizdir. Mezarlar eski inanışlara göre yer altında ev gibi düzenlenmiştir. Dolaysıyla günümüzde evsiz insanlar bu

mezarları ev edinmiştir. Mezarlarda kurutulmak üzere asılmış bir çok çamaşır görürsünüz.

-Washington D. C. 'de sokakta yaşayan insanlar vardır. Bunlar Homeless people-evsiz insanlar olarak anılırlar. Amerika'da 2 milyon evsiz insan vardır. Bunların hepsi fakir değildir. Bu insanlar geceleri sokağa yataklarını serer ve uyurlar. Bazıları ailelerini terk etmişlerdir. Evsizlik orada bir kültür. Birilerine kızan evsiz olmaya karar verebiliyor. Kışın belediye onlara yardım yapıyor. Soğukta donmamak için kanalizasyon havalandırmalarının üzerinde yatıyorlar. Şehrin en modern sokaklarında kimse bu durumdan rahatsız olmuyor.

5. Bilgiyi Yerleşik Bilgilere Bağlayın:

Bilgiyi bellemenin en kolay yolu onu hafızada yerleşik bir başka bilgi ile ilişkilendirmektir. Bu yapılırken aradaki bağlantının mantıklı olması şart değildir. Eğer bağlantıyı mantıklı kurmuşsanız sol lobunuzu, mantıksız kurmuşsanız sağ lobunuzu kullanmış olursunuz. Bol bol bağlama çalışmaları yaparak bu yeteneğinizi geliştirebilirsiniz.

a) Aşağıdaki kelime guruplarını her satırdaki ilk kelimeye mantıksız bağlayınız

-kirpi/diken/inek
-çiçek/yağmur/toprak/karınca
-kuş/daktilo/kalem/karpuz/kedi/elma/televizyon/bomba
-cam/çam/mikrofon/radyo/tren/uçak/dağ/göl/bulut

b) Aşağıdaki kelime guruplarını uygun bulduğunuz kelimeye mantıklı bağlayınız

-baş/göz/kirpik/burun/dudak/kulak/çene
-kedi/canlı/varlık/hayvan/van kedisi/tırnak
-çiçek/hasta/doktor/ilaç/hastahane/kanser/ışın tedavisi/ziyaret
-padişah/fatih Mehmet/1453/İstanbul/fetih/Bizans/ortodoks/hıristiyan/müslüman

c) Aşağıdaki bilgileri bildiğiniz bilgilere bağlayınız.

Örnek: Arkadaşınızın adı Fatih Şenel, İstanbul'u fetheden Fatih ile adaş. Soyadı sinemacı Aydan Şenel'in soyadına benziyor. Trabzonspor'un eski kaptanı Şenol'un adı Fatih'in soyadına benziyor.

-Beyinde 1 milyar sinir hücresi var.
-Dünyada 7 milyar insan yaşıyor.
-Dünyada saniyede 17 milyon ton su buharlaşır ve bir o kadar her saniye yağmur yağar.
-Türkiye'de 80 adet il var.
-Amerikanın 40 adet eyaleti var.

6. Diğer Belleme Tekniklerini Kullanın

a) Bilgiyi Abartın

Abartılan ve normalin dışında bir yapı kazanan bilginin hafızada kalma şansı daha yüksektir.

b) Önemli bilgiyi çalışma başında ve sonunda alın

Okuma veya çalışma sürecinin hemen başında ve sonunda alınan bilgi orta sıralarda

alınan bilgiye göre daha kolay ve etkili yerleşir ve hatırlanır.

c) Bilgiyi farklılaştırın

Diğer bilgi türlerinden farklı bir yapı taşıyan bilginin hafızaya hatırlanabilecek şekilde kaydolma şansı daha yüksektir.

d) Bilgiye duyularınızı katın

Bilgiyi görebilir, ona dokunabilir, onu seslendirebilirsiniz. Unutmayın: sese, dokunsallığa, kokuya, görüntüye, tada çevrilebilen bilginin hatırlanma ihtimali çok daha yüksektir.

e) Bilgiye Duygularınızı Katın

Bilginin oluşturduğu duygusal çağrışım önemlidir. Öğrendiğiniz bilgi sizde ne tür duygular oluşturabilir. bu duyguları araştırın ve abartın.

f) Duyuları filme çevirin.

Bilgiye duyularınızı kattıktan sonra oluşan görüntüyü filme çevirebilirsiniz. Bir hareketlilik oluşturabilirsiniz. hareketli bilgi tak bilginin yüzlerce kopyası demektir. Kopyalar çoğaldıkça hatırlanma hızı artar.

TANIMA ÇERÇEVESİ

Tanıma çerçevesi okuma sürecinin ikinci aşamasını oluşturmaktadır. Bu aşamada “gözler” görevlerini bitirmişler ve bütün iş beynimize kalmıştır.

Gözlerimizle çeşitli sembollerin, karakterlerin resimlerini çekeriz. Bu resimler elektriğe kodlanmış olarak beynimize ulaşır. Beynimiz önce bu sembolleri hafızasından tarar. Hafızada var olan sembollerle benzerliğin yakalandığı an tanıma gerçekleşmiş olur. Örneğin sembolünün ne anlama geldiğini düşünürken beynimiz =, ¹ , Y, F, E gibi sembollere işaret koyacak; ama bunların hiç birinde karar veremeyecektir. Okumanın tam bu aşaması tanıma aşamasıdır. Bundan sonra gelen kavrama aşaması ise bulunan sembole bağlanan anlamın veya anlamların hafızadan çağrıldığı aşamadır. Yukarıdaki karaktere bir anlam bağlamamışsanız onu tanıyabilirsiniz, yani tam olarak ne olduğunu bilirsiniz ama onu kavrayamazsınız. Oysa bir Japon bu karakterden hareketle -watashi- ben- imajını kavrayacaktır. Tanıma bölümünde iki temel amacımız vardır. Bir yandan daha doğru tanıma diğer yandan da daha hızı tanıma yeteneğimizi arttırmamız gerekiyor.

1. Daha Doğru Tanıma

Tanımı:

Tanıma kusuru veya hatalı tanıma zihin tembelliğinin veya tam yoğunlaşamamanın bir sonucudur. Yavaş okumalarda tanıma kusuru tam olarak belirgin değildir. Ama okuma hızlandıkça hatalı tanıma kendini belli edecek ve okuma-kavrama süreci bundan olumsuz etkilenecektir. Eğer çabucak gördüğünüz bir metni hatalı tanımışsanız beyniniz hatalı tanığınız sembollere bağlı anlamları arayacak ve dolaysıyla kavrama da hatalı olacaktır. Örneğin “çabucak camları kesti” cümlesinde geçen “cam” ile “çabucak çamları kesti” cümlesinde geçen “çam” birbirinden çok farklıdır. “c” ile “ç” doğru ayrımlaştırılmazsa tanıma kusuru ve dolaysıyla kavrama kusuru oluşacaktır.

Nedeni:

1. Doğru tanıma düzeyinin düşüklüğünün temel nedeni zihin tembelliğidir. Dikkat keskinliği, değerlendirmelerde ayrıntıları hesaba katmamızı sağlar. Dikkatsiz bir zihin;

Yabacı adam geldi----------yerine---------- yabancı adam geldi.
Kirpiklerini acımadan yaktı---------- yerine-------- kirpitlerini acımadan yaktı.

şeklinde okuyabilir. İki kelime arasındaki küçük farkı ayrımlaştıramayabilir.

2. Doğru tanımayı güçleştiren bir diğer neden de kelimelerin resimleri yoluyla çok sağlıklı şekilde zihinde yerleşmemiş olmasıdır. Kelimelerin yazıldıkları fontlara göre oluşturdukları belli resimler vardır. Fontlar değiştikçe kelimelerin resimlerinin yapıları değişir ve her fonta göre yeniden okunmaları gerekir. Örneğin: istihbarat, istihbarat, istihbarat, istihbarat, istihbarat, istihbarat

Şu halde, kelimelerin resimleri yoluyla zihinlerde iyi yerleşmesi de doğru tanımaya katkıda bulunacak olan bir diğer faktördür.

Çözümü:

1. Eksiklikleri Ayrımlaştırın

Aşağıdaki metinde bazı kelimeler eksik yazılmıştır. Aşağıdaki metni okurken eksik yazıldığını fark ettiğiniz kelimelerin üzerine Ö işareti koyacaksınız. Okuma bittikten sonra çalışmanızı kontrol ederek hatalı kelimelerin ne kadarını bulabildiğinizi tespit edin.

“Yasama süeci, yasama mecliserinin kendilerine sunulan işlevin gerçekeşmesi yolunda işlerin meclislere girişiden başlayarak komisyonardan ve genel kurulardan geçişlerini ve nihayet süreçen çıkışlarını içeren bütün aşamarı ve bu aşamalarda işleyşe dahil olan bütün birmleri ve işleyiş biçimlerni içerir. Yasma meclislerinin teml görevi kanun yapmak, temsilisi oldukarı toplum adına toplumsal mekanizaları toplumun ihtiycı ve talebi paraleinde oluşturmak olarak tanımlanablir. Bu çerçevde meclisler bir taraftan dış faktölerle diğer taraftan da iç faktörlele iletişim içeriside olacaktır. Dış fakörler kapsamında hükümet, devletn diğer kurumlrı, diğer devletler, devlet içindeki sivil toplum örgüleri, basın ve bireysel olarak vatandaş düşünüleblir. İletişimin ve demokratik katılım anlayışın gelişimi paralelde yasama meclislerile iletişim halinde olan dış birimler hem saysal olarak hem de etkilik düzeyi bakımdan gittikçe büyümektdir. ”

2. Hataları Ayrımlaştırın

Yukarıdaki çalışmaya paralel olarak aşağıda bu defa bazı kelimeler yanlış yazılmıştır. Yanlış yazılmış kelimeleri bulmaya çalışırken süratle okuyun veya seminer sunucunuzun verdiği sürede metni bitirmeye çalışın. Ardından tanıma düzeyinizi kontrol edin.

“Yasama meclesleri islevlerini yerine getirirkan temelde iki tip faktor gurupunun etkişi altınta kalırlar. Bunlardan birini yasama usüluyle ilgilidir. Meclis üyelesinin binbirlerine göne konunlarının ne olacağı, nasıl bir iliskilenme bicimlerine sahip olacakları, görev bolümü ve dagılımını hangi kurullara bağlı olarak gercekleştirecekleri, işleri hanği işlem akışından hangi yollarla gecirecekleri, hangi işleri gerçekleştirmekte yükümlü oldukları gibi hususlar yasama usulü kavramı çerrevesindedir. Prosedür veya usul hem meclis tarafından hem de

meclısle ilişkili dış guruplar tarafından kabul görmüş meşruluk aracidırlar. Yazılı veya sözlü hükümlenden oluşan usul, çatışma ve karmaşanın engelnenmesini sağlamanın ötesinde yasama meclislerinin çıktılarını üretebılmeleri bakınından oluşturulmak zorundıdır. ”

3. Benzerlikleri Ayrımlaştırın

Aşağıdaki metinde yan yana yazılmış iki aynı kelime gördüğünüz yere Ö işareti koyunuz. Amacımız benzerlikler arasından aynılıkları tanıyabilmek ve böylece doğru tanıma keskinliğimizi arttırabilmektir. Çalışma bittikten sonra özellikle aslında aynı olmayıp aynı olduklarını zannettiğiniz kelimelere ilişkin tespitlerinizi gözden geçirin.

“Yasama meclislerinin etkileşimde etkıleşimde bulundukları diğer değir iç faktör gurubu gunubu yasama meclislerinin idari örgütüyle ilgilidir ilgilidir. İdari örgüt ilk meclis örneklerinde neredeyse tamamen tamamen önemsizken, bir bin başka başka tabirle ilk ikl meclis örneklerinde araştırmaların araştırmaların yapılması, yazışmaların takibi takibi gibi bigi hemen hemen bütün işler üyelerin üyelerin kendileri tarafından tanafından yapılırken, meclislerin gündemlerinin günümüzün modern modern devlet sistemlerinde son zon derece derce karmaşık hale hele gelmesi nedeniyle işlerin islerin bir bir çoğu coğu destek personeli tarafından tanafından yapılmaya yapılmaya başlanmıştır. ”

4. Yoğunlaşma Yeteneğinizi arttırın

Doğru tanıma için yoğunlaşma yeteneğimizi geliştireceğiz. Aşağıda rakam veya harf guruplarıyla karşılaşacaksınız. Sizden istenen belirtilen rakam veya harfleri alttaki satırlarda doğru olarak görmeniz ve süratle işaretlemenizdir. Hiç bir taramada süreniz 15 saniyenin üzerine çıkmamalıdır. Sınıfta çalışırken, seminer yönetmeniniz bu süreyi 5 saniyeye kadar indirebilir.

a) Sırasıyla 222, 8, 4, 6 rakamlarını tarayın.

3562221542127822012220220548752220311205482220985201120425622101120222
1208970321032602210562022224103120221245622203162228972229875101252152
1222165497

b) Sırasıyla 568, 12, 48 rakamlarını tarayın.

5889756852155685210321658512568798512568145278932658586256858568424879875
4568485612356841231757213156841231297511256823123
4975865681023156812312568442

c) Sırasıyla 9760, 138, 97 rakamlarını tarayın.

9761451976006975976056097899760987597697069709679760542690797609803215609760
1239760976058645976052138976052139760521381312976053218109760651237976085

d) Sırasıyla kara, kira, uy seslerini tarayın.

kakakarakuruykarakanakatakarakerakerigeiakirauruda
rakankarakaratadararamekiramakara

mekkamerakarakuyuyaraarasarakarakkerekerakkirakara
kurunadarenenemanakarakedekarahgkarasna

e) Sırasıyla fgph, ş, ö, p seslerini tarayın.

fghpmhneafghpfgphphfgfghpkargerinfgphnehfgpheilyşa
mbcsçzfgphmakğgkufgğphlkafgphsbfgph
zssczvçöjifgtaelfgpzsezfghsatfgphzse. fghpsakfgphsv afghpzfgnpsefghrfghpgfhpgfphfghph

f) Sırasıyla iv17, 7m, iv ses veya rakamlarını tarayın.

iev13987ievadrın1iv17myv178ıv17k7491iv71tkevi17iv1
7kelmyleivon7iv17mil12iv71sbcnhatek1fiiv
217ieiv1231iv178ıgğü1iv18ivziv18iv1717ivıv17evcaii v17igezlii17vv71vi7m11iv17giv71

2. Daha Çabuk Tanıma

Tanımı:

Tanıma çabukluğu beynimizin hızıyla ilgilidir. Beynimizin aradığı kelimeyi, sembolü bulabilme hızı çabukluğu oluşturur. Beyin, sembolleri sinirler yoluyla gözlerden aldıktan sonra hafızada mevcut sembolleri taramaya başlar ve bulduğu her sembolle aldığı sembolu karşılaştırır. Tam olarak aradığı sembolü bulduğunda tanıma gerçekleşir. İşte çabukluğu bu arada geçen süre etkiler. Bazı beyinlerde bu süre daha uzun, bazılarında daha kısadır. Bu farklılaşmanın çeşitli nedenleri vardır.

Nedenleri: Tanıma hızını etkileyen bir dizi neden arasında en yaygın olanları sıralayalım:

1. Yerleşik Görüntü Zayıflığı: Kelimeleri resim formatında doğru algılamamız ve hafızamıza doğru yerleştirmemiz çok önemlidir. “gökdelen” kelimesini hiç zihninizde canlandırdınız mı? Şimdi bu kelimenin yukarıdaki formatına tekrar bakın; kelimenin uzunluğunu, ilk ve son harfini, “g” harfinin aşağıya, “k, d, l” harflerinin yukarıya uzantısını görün. Şimdi gözlerinizi kapatıp bu kelimenin resmini tüm özellikleriyle canlandırın. Resmini çok iyi çektiğiniz her kelime sonraki okumalarınızda çok hızlı -neredeyse ışık hızında- tanıyabileceğiniz kelimedir. Görüntüsü zayıf yerleşmişse tanınması için beyin daha uzun süre tarama yapmak zorunda kalacaktır.

2. Beyni Hıza Alıştırmama: Beyin hızlı kullanılabilecek halde iken onu hızlı kullanmazsak yavaş çalışma alışkanlığını korur. Gevşek yaşayanların beyinleri de gevşek çalışacaktır. Dolaysıyla hızlı düşünme, hızlı sonuçlara ulaşma yeteneklerinin ardında, bu tür çalışmaları çok yapmak yatar.

3. Beyin Hızını Kösteklemek: Bir kısım çok kötü davranışlar ve yaşayış biçimleri vardır ki ne yaparsak yapalım bunlar beynimizin çalışma hızını ciddi şekilde yavaşlatırlar. Örneğin eğer hafif de olsa sürekli stresiniz varsa bu, düşünce akışınızı bloke eder. Bu blokajın etkisiyle tüm çabalarınıza rağmen beyniniz yavaş çalışır. Bu bağlamda uykusuzluk, fazla yemek(dolu mide) , oksijeni eksik ortamda yaşamak veya diyaframatik soluma yapamamak, çok durgun ve hareketsiz yaşamak gibi tutumlar kesin olarak beynimizin çalışma hızını köstekler. Bu tür yaşantıları olanların tek çözümü yaşantılarını değiştirmektir.

Çözümü:

1. Eksik Harfleri Tamamlayarak Okuyun

a) Aşağıdaki kelimelerin bir kısmının yarısı alttan, bir kısmının yarısı üstten silinmiştir. Bu kelimeleri zihninizde yerleşik resimleriyle tamamlayarak okuyacaksınız. Böylece beyniniz eksik görüntüleri eksik halleriyle daha çabuk tanımayı öğrenecektir:

"UYKU: Uyku hayatımızda her şeyin düzene konulduğu, tamir ve tedavi edildiği son derece önemli bir süreç olarak yaratılmıştır. Bir kaç hafta uykusuz kalmanın ölüme neden olduğu hayvanlar üzerinde yapılan deneylerle ispat edilmiştir. Daha da ötesi insanın yetersiz uykusu ile zihinsel güç kaybı arasında yakın bir ilişki olduğu, uykusuz kalan insanların zihinsel çalışmalarının tamamen durduğu ve düşüncelerini hiçbir şeyin üzerinde yoğunlaştıramadıkları ispat edilmiştir. 48 saat uykusuz bırakılan yüksek öğrenimli kişiler ilkokul çocuklarına öğretilen matematik işlemleri yapamadıkları görülmüştür. (Hürriyet 26. 5. 1193) A. B. D. 'de 1993 yılında yapılan bir araştırma sadece düzensiz uykunun A. B. D. ekonomisine 1993 yılı kurlarıyla verdiği zarar 360 trilyon liradır. (Bozdağ,1996,Yasama Sürecinde. . . s. 40)

Lütfen bu bölümü önemsiz bularak geçmeyiniz. Günde 8 veya 10 saat uyuyor olabilirsiniz. Ancak yine de bu uykunuz hiçbir işe yaramıyor olabilir. Çoğumuzun sandığının aksine uykusuzluğun hayatımızdaki engelleyiciliği tahmin ettiğimizden de büyüktür. Oysa çoğu zaman rahatsızlıklarımızın uykusuzluktan kaynaklandığını bilemeyiz bile.

b) Size verilen okuma penceresinin kenarını veya herhangi bir düz kenarı kullanarak aşağıdaki satırları önce alttan sonra da üstten yarım kapatarak okuyun.

Uyku beynin dinlenme vakti sanılmamalıdır. Tersine uyku beynin vücudun dinlenme ve tamir işiyle meşgul olduğu vakittir. Uykuda beyin değil vücut dinlenmektedir. Beynin elektriksel yapısı üzerinde yapılan araştırmalar zihnimizin uyku esnasında en az uyanık dönemde olduğu kadar yoğun çalıştığını göstermiştir. Aradaki tek fark gece ve gündüz yapılan işlerin farklı olmasıdır.

İnsanoğlu üzerinde yapılmış bilimsel araştırmalar uyku üzerinde şu tespitlere ulaşmıştır:

1. İnsan her uyku seansında iki ayrı uyku türünü paylaşımlı olarak ve ihtiyaca göre uyur. Uykumuz ya derindir ya da hafif olarak yüzeyde seyreder. Derin uyku NREM olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde cisimsel beden üzerindeki hücre tamirlerinin düzenlenmesiyle ilgilenir. Gün boyunca alkol, sigara, kirli hava gibi etkiler; aşırı yorulma, yaralanma, enfeksiyon gibi nedenler hücre ölümlerini arttırır. Ayrıca bedende her gün normal olarak 10 milyar hücre ölümü gerçekleşir. Bedeni bir milyon katlı bir gökdelen olarak düşünelim. Her an binlerce tuğlası birlikte çürüyüp düşmekte, gökdelenin çökmemesi için yerlerine yenilerinin yerleştirilmesi gerekmektedir. Ancak böyle bir çalışmanın sağlıklı gerçekleşmesi sıfır hatalı bir haberleşme ve analiz sistemini gerektirir. İşte beynimiz NREM adı verilen derin uyku esnasında vücudun maddi tamirinin gerçekleşmesi görevini yüklenir. "

c) Yukarıdakine benzer çalışmaları gazete veya kitap metinlerinde sık sık tekrar edin. Unutmayın: Eksik konumda okuyabilen, tam konumda daha hızlı okuyabilecektir. Beyninize eksik konumla yetinmesini öğretiyorsunuz.

2. Metinleri Ters Çevirerek Okuyun

Aşağıdaki metni ters çevirin ve satırların normal akış yönünde (bu defa sağdan sola, ok ile

gösterilen yönde) okuyun. Ardından metninizi 90 derece çevirin. Satırları bu defa aşağıdan yukarıya okuyorsunuz. Unutmayın: Farklı açılardan okuyabilen, kelimeleri farklı konumlarda tanıyabilen, sık sık gördüğü konumlarda bir çırpıda tanıyabilir hale gelmektedir.

“ŞEFKAT NEDİR?

Sevmek bazen uhuvvet(kardeşlik) , bazen aşk, bazen da şefkat kimliğine girer. Sevgi çeşitleri arasında en ulvisi şüphesiz şefkattir. Şefkati tanımı itibariyle diğer Sevgi çeşitlerinden ayıran temel özellik karşılıksız oluşu ve merhamet boyutunu kuşanmış olmasıdır. Şefkat çok yüksek bir duygusal karakter gerektirir. Şefkat hissedişinin zirvesinde olan insan da bu hissedişi yüzünden ya dünyanın en mesut insanı olur ya da hayati ve yaşamayı kendisine zehir eder. Sevgi merkezli hislerin vücudun bio-kimyasal yapısında yaptığı değişiklikleri ortaya çıkarmaya dönük bir yığın araştırma yapılmış; dar anlamda beşeri sevginin, güven duygusunu artıran endorfin hormonu salgısını çoğalttığı, yüksek heyecan ve sevince yol açan emphetamin salgısını körüklediği gözlenmiştir. Los Angeles Psikiyatri Enstitüsünden Mark Gaulstan’a göre, gerçek sevgi endorfin hormonuyla teessüs etmekte, hakiki şefkat belirmekte, bu işte özellikle örnek olarak anne-çocuk ilişkilerinin şefkat merkezli şekillenmesinde Oxytocin maddesinin geliştirdiği “bağlılık ve sokulma” duygusunun büyük rol oynadığı anlaşılmaktadır. (Hürriyet, 9. 2. 1993)

Mutluluk hissedişlerinin cismani bedende endorfin, emhetamin, Oxytocin gibi maddelerin salgılanmasıyla temsil edildikleri gerçek olmakla birlikte bu tür hissedişlerin temelde ruhi yönelimlerle yönetildiklerine ancak dışarıdan oluşturulan harici etki(hormon enjeksiyonu gibi) yoluyla da gerçekleşebileceği söylenebilir.

Sevgi temel başlığı altında uhuvvet, aşk, şefkat gibi sevginin farklı boyutlarda şekillenmelerinden söz ettik. Boyutu ne olursa olsun, Bediuzzaman’ın da ifade ettiği gibi, sevgi kaynağını “kemal, lezzet ve menfaat” unsurlarından birlikte ya da tek tek alır.

Bu realiteden hareketle örneğin aşk ve şefkati karşılaştırdığımızda aşkın birçok sınırlandırıcıyla karşılaştığını görürüz. Karşılık isteyen aşkta “lezzet ve menfaat” unsurları devamlılık ve şiddetlenme açısından ön plana çıkarlar. Bu iki unsurun yokluğu ya da eksikliği aşkın ölüm fermanını hazırlar. Bu yüzden uzun sürebilen özel sevgilerin temel kaynağı aşk değil şefkattir. Çünkü aşık ya muhatabından beklediği “lezzet ve menfaat” boyutlu karşılığı görememekte ya da bu karşılık kendi hissedişine en azından denk gelememektedir. Oysa şefkat hissedişinde karşılık beklenmemesi bu iki sınırlandırıcıdan gelebilecek her türlü engeli aşar. Öte landan şefkatte “merhamet” unsurunun da mevcut olması onun sahibini başka hiçbir hissedişin yükseltemeyeceği mutluluk zirvelerine tırmandırır. Acaba kendilerini çocuklarına duydukları şefaatte kaybeden annelerin tattıkları mutluluk hissedişinden daha yükseklere tırmanabilenler var mıdır? Beşeri ilişkiler çerçevesinde yoktur şüphesiz. Ancak insan şefkati sadece anne-çocuk ilişkisiyle sınırlayarak hayatı boyunca muhtaç olduğu yüksek huzurdan mahrum olmamalıdır. Çünkü 80 yaşında ihtiyarlardan 8 günlük bebeklere kadar bütün insanlar şefkat edilmeye muhtaçtırlar ve Rablerinin engin şefkati altında karşılıksız korunurlar. . . . . ” Alıntı: *Muhammed Bozdağ*

3. Bilgisayar Programlarını Kullanın

a) Size verilen bilgisayar programlarından cho1. exe (hızlı görsel gösterim) programını çalıştırın ve oku1. txt, oku2. txt, oku3. txt, okueng1. txt, okueng2. txt gibi isimler verilen dosyaları, sabit ekrana bakarak sırasıyla 2(00) , 4(00) , 6(00) 8(00) kelime/dakika hızlarda okuyun. Yakın benzerlik taşıyan kelimelerin farkını tanımanız bilhassa önemlidir.

Odaklanın, dikkatle okuyun.

b) cho2. exe isimli programı çalıştırın. Programda karşınıza çıkan menüden "ibareleri tanıma" bölümünü çalıştırın. 1-2-3-4-5 kelimeden oluşan ibareler üzerinde sırasıyla çalışmalarınızı sürdürün.

4. Plaka Okuması Yapın

Bir süre plaka okuması yapacaksınız. Dolmuş veya otobüste yolcu iken geçmekte olan veya duran araçlara bakarak plakalarını süratle okuyabilirsiniz. Önemli nokta şudur: Plakaları görür görmez gözlerinizi çevirmeli ve görüntüyü zihninizde canlandırmalısınız. Ne okuduğunuzu plakalara bakarak değil, zihninizde kalan görüntüye bakarak bulmalısınız.

5. Metinlerde Kelime Arayın

a) Aşağıdaki paragrafta "eşya" kelimesini arayın:

"ÇATIRDAYAN NEDENSELLİK: Eşyanın hakikatini inceleyen en temel bilim fizik eşya olmuştur. Fizik biliminin bulgularındaki değişim eşyanın açıklanmasına dönük felsefeleri de otomatik olarak değiştireşşaymiştir. Newton'un 1600 lerde ortaya koyduğu nedensellik anlayışının en önemli destekçisi olan "tabiat-atom modeli" eşya genel kabul görmüş ve üç asır boyeşşayunca tabiatın katı, kütlesel, kesif, yer değiştirebilireşya karakterde temel inşaat bloklarının varlığına inanılmıştıeşşay. Ancakeşya kuantum fiziğinin derinliklerdeki incelemelerinde atom altı parçacıkların gözden kayboluşu belgelendi. eşya Bu yolda ilk adım Werner Heisenberg tarafından atıldı. "Kesinsizlik-uncertainity" prensibiyle tanımladığı teorisinde bir parçacık yakalanmaya çalışıldığında pozisyonu belirleniyor sonra kaybediliyor, bir an momentumu ölçülebiliyor sonra belirsizleşiyordu. Kuaneşşaytum mekaniği seşyaonunda bu partiküllerin gerçek fizik vücutlarının olmadığını gördü. Newton'un bulgularının eşya tam aksine eşyanın boş eşya uzayda hareket eden katıeşya parçacıklardan oluşeşyamadığı anlaşıldı. Tespitler araştıreşyamacıları sonunda uzayın tamamen nabız gibi atan eşya alanlardan oluştuğu fikrine eşya götürdü. Şimdi kuantum mekaniği parçacıklarıeşşay dalgalar veya ihtizazeşşay paketleri şeklinde alt alanlardaneşşay yukarıya sıçramalar eşya olarak tanımlamaktadır eşya ki bu durum Neweşşayton'un "katı madde" tanımeşşaylamasını yok etmiştireşşay.

b) Aşağıdaki paragrafta "fizik" kelimesini arayın:

Elimizfizikdeki kitabınfisik yüzey seviyesinde katı madfisikdenin gerçekfizik bir fizikeşya vücudufizik vardır; katı ve kesin olarak maddi varlığı sürer. Ancak fizikmaddenin iç-alt seviyesinde fizikçiler maddi gerçekliği bulamamakta, bunun yerine içerde sadece alanlar ve dalgalar tespit edilmekte, yani "fizikhiçbir şey" bulunmaktaydı. Madde, özünde hiçbir şey ise maddefizik yok muydufisik, biz hayal mi görüyorduk? Gerçekte "yokluk" yoktu yani fizik dışı da olsa vücut vardı; sadece görmekfisik için hangifisik seviyede baktığımız, tabiatı hangi seviyede ve fisikboyutta incelediğimizfizik önemliydi. Çünküfisik bir boyuttafizik varlığı olmayanfizik bir vücutfisik diğer bir boyutta beliriyordu.

c) Aşağıdaki paragrafta "ve" kelimesini arayın:

Heisenveberg'in keşifveleriyle birlikte madevde içine doğru seyahatevler devam etti. İçerevde değişikve alavenlar keşfedilip tanımlanıncave alanların kendileverinin bir tabanı, en vetemel yönü, en az hareketlilikev (excitation) seviyesi, ihtizaz alanı veya boşluk durumuve ortaya çıkıyordu. Buveradan alanların ana özünün görülmez, geçişken

(transitional) temeli, esası anlaşılmaevya başlanvemıştı. ve Bu elektromanveyetik “en az hareketlilik durumlu alan”, atoevm altı parçacıkların yani maddi vücudun bittiği yerde başlıyordu. Bir başka tabirle varlığın vücudu hareketlilik-tahrik(excitation) ile açıkvelanıyordu. Bir elektron titreşimler, dalgalanmalar veya alttaki alanevların harekveetliliği şeklinde var olabiliyordu. Araştırevmalar gösterdi ki elektronun varlığı değişik hareket seviye ve(ya) durumunda bulunabiliyorev; veçok aktif veya sakin olabiveliyordu. Elektronun yaşayabileceği- vücut alemde bulunabileceği değişik hareketlilik durumlarına kesin bir vealt limit-sınır yoktu. veElektron belli bir noktanın altında iyice sakinleşevvetiğinde vveücudunu tamaevmen kayvebediveriyor, yani elektrovemanyetik/enerji alandan da sveıyrılıp yok oluyordu. Hareketin sıfır olduğu noktaveda vveücut sıfır oluyordu. En az hareveketlilik durumu, elektveronun bir parçacıkve etkisi oluşturabilmesiev için yetersiz bir dalgalanevmadan ibaretti. Temel Metin, Alıntı: Mutelak Gerçeklik Yolunda Bilim ve Din, Köprü Dergisi, Bahar 1996, Yazan Muhammed Bozdağ

8. Tanıma hızını arttırmaya destek olan bir diğer çalışma kelimelerin resimlerinin zihne yerleştirilmesi için yapılacak genel sözlük okumalarıdır. Türkçe kelimelerin toplu olarak yer aldığı bir sözlükteki kelimelere tek tek bakarak kelimeleri resimleri yoluyla zihninize yerleştirme çalışması yapınız. Kelimelere bakarken nasıl bir şekil taşıdıklarına özellikle dikkat edeceksiniz. Bu çalışmayı, sizi duraklattığını düşündüğünüz kelimeler üzerinde de yapabilirsiniz. Okuduğunuz metinde bu tür kelimelerle karşılaştığınızda onları çabucak işaretleyin. Daha sonra boş zamanlarınızda bu kelimelerin resimlerine 10 saniyelik zaman ayırarak onları gözlemleyebilirsiniz. Bu çalışmayı sürdürürseniz resimleri hafızanıza yerleştirmek için gerekli süreniz bir süre sonra 1-2 saniyeye kadar inecektir.

KAVRAMA ÇERCEVESİ

Okuma sürecinin tanıma aşamasını kavrama takip eder. Kavrama aşamasında beyin sembollere bağlanan anlamları, imajları tarar ve bulur. Aşağıda bu süreç gösterilmiştir:

görülen kelime
Görülen=hafızadaki, kelime
hafızadaki, kelime=imaj

Ayı
Ayı
Resim

Görme Çerçevesi
Tanıma Çerçevesi
Kavrama Çerçevesi

Görüldüğü gibi sembollere bağladığımız anlamı veya anlamları taşıyan imajları yakaladığımız anda kavrıyoruz. Eğer sembollerin taşıdığı görüntüleri çağıramazsak kavrama gerçekleşemez. Kavrama en basit düzeyde bir resim, ileri düzeyde ise filmdir. Resimleri filme dönüştüremediğimizde tam kavrama gerçekleşemez. Örneğin “Ben+ okula+ gidiyorum. ” cümlesinde “okul”, “ben” ve “gitmek eylemi” ayrı birer resimdirler. Bunları filme dönüştürebildiğimiz an, “okula gitmekte olan ben’in” yaptığı işin film halinde zihnimizde canlandığı andır. Kavrama yeteneğinin gelişiminde iki boyutu dikkate alacağız:

Daha doğru kavrama, daha hızlı kavrama. Bu bölümde yapacağımız çalışmaları aşağıda özetleyelim:

Daha Doğru Kavrayabilmek İçin:

Okumadan önce inceleme yapacağız
Okumadan önce sorgulama yapacağız
Karışık kelimelerden anlam çıkartacağız
İsim-tarih-rakam-yer bilgilerine özel dikkat göstereceğiz
Farklı yazı formatlarına özel dikkat göstereceğiz
Eleştirerek, mantık bozukluklarını arayarak okuyacağız
Yakalayamadığımız anlamları tahmin edeceğiz
Metinde yer alan yön kelimelerine özel dikkat göstereceğiz
Okumadan önce okuma amacımızı belirleyeceğiz
Zihnimizi yazıların fikir planları- yazı iskeleti konusunda eğiteceğiz
Grafiklere-tablolara özel dikkat göstereceğiz

Daha Hızlı Kavrayabilmek İçin:

Kelime dağarcığımızı geliştireceğiz
İmaj çağırabilme yeteneğimizi geliştireceğiz
Çok okuyacağız
Beynimizi hızlandıran süper sağlık kurallarına uyacağız

A. Daha Doğru Kavrama

Tanımı: Daha doğru kavrama verilen mesajda geçen doğru resmin veya filmin aslına daha yakın olarak zihinde canlandırılmasıdır. Aldığımız tüm mesajları her zaman yüzde yüz doğru kavramamız yani verilen mesajı aynen algılamamız kesinlikle mümkün değildir. Her zaman verilen mesajla bizim algılamalarımız arasında bazı farklılıklar oluşmaktadır. Bizim yapmamız gereken bu farklılaşmaları, sapmaları asgariye indirmektir. Kavrama yanılgısı özellikle mecazların kullanıldığı anlatımlarda oluşur. Olayı tam ve somut ifadelerle anlatan metinlerde kavrama hatası asgariye iner. Aşağıdaki örneklerde verilen mesajlarla, gerçekleşen kavramaları karşılaştıralım. Bu örnekler doğru kavramanın anlamını daha iyi açacaktır:

Söz: “Şimdi o tilkiyi hatırlıyorum. ”
Kavranan: O hayvanat bahçesindeki tilkiyi hatırlıyor. Ormanda giderken bir tilki görmüştü; o tilkiyi hatırlıyor. Ben kitap okurken bir tilki resmi görmüştüm, tıpkı onun gibi bir hayvanı hatırlıyor. Tilki gibi kurnaz bir adam vardı; galiba öyle bir adamı kast ediyor.

Söz: “Uçarak buraya gelin” dedi.
Kavranan: Bizim kuş gibi uçmamızı istedi. Bizim uçağa binip uçakla gitmemizi istedi. Bizim koşa koşa gitmemizi istedi. Galiba orada acil bir durum var hemen oraya gitmemiz gerekiyor.

Hatalı Kavramanın Nedeni: Yukarıda görüldüğü gibi kavrama biçimleri kişilerin zihinlerinde oluşan çağrışımlara göre çok fazla farklılaşabiliyor. Önemli olan, kişilerin kullandıkları kelimelerin anlam çerçevelerinin doğru bilinmesi ve bu çerçevelerin kaçırılmadan sağlıklı şekilde birleştirilmesidir. Kavrama bu yönüyle bir resim bulmacanın parçalarını birleştirmeye benzemektedir. Kavrama doğruluğunun bozulmasının nedeni bazı mesajların kaçırılması veya alınan mesajların zihin tarafından doğru yerlerine yerleştirilememesidir. Bu yönüyle hatalı kavramanın bir çok nedeni vardır. Dikkat kopması, çağrışımın getirdiği

bazı kelimelerin kattığı renkler, bakış açısı, neyin arandığı, neyin kişinin değer yargıları arasında önemli veya önemsiz olduğu gibi bir çok faktör vardır. Bunlar devreye girerler ve orijinal mesajın kimliğini değişik renklere boyarlar. Okuma sırasında pek çok bilgi gözümüzden kaçar. Bir ayrıntıyı kaçırdığımızda o ayrıntıyla ilişkili bir başka bilgiyi eksik kavramış oluruz. dolaysıyla aldığımız bilgi düzeyini en yüksek düzeye çıkarmak zorundayız. Dikkat: Ne kadar yavaş ve ayrıntılı okursanız okuyun dikkatinizi aralıksız olarak koruyamadığınızdan bilginin önemli bir kısmını kaçırmaya mahkumsunuz. Okuma hızının artması kavrama doğruluğunu olumlu etkiler. Bununla birlikte okuma sırasında daha fazla ayrıntıyı yakalayabilmek için bazı egzersizleri yapmak zorundayız. Ayrıca okuma esnasında bazı tutum ve düşünme biçimlerini alışkanlık haline getirmemiz gerekir. Aşağıda verilen bir dizi çalışma kavrama doğruluğunu azami düzeye çıkartmakta bize yardımcı olmayı amaçlamıştır. Yapacağımız çalışmalar şunlardır:

Çözümü:

1. Okumadan Önce İnceleme Çalışması Yapın

Etkili okuma 5 aşamadan oluşur. Bunların ikisi etkin kavrama için okuma öncesi ve ikisi de etkin belleme için okuma sonrasıdır. Bu kural bir bütün olarak söyle ifade edilir: İngilizce kelimeleriyle; Survey, Question, Read, Remember, Repeat; Türkçe kelimeleriyle; İncele, Sorgula, Oku, Hatırla, Tekrarla. . .

İnceleme aşaması soru sorabilmeye temel olabilecek tespitlere ulaşmamızı sağlar. Kitap okuyacaksınız: yazarını, kitabın adını, yayınevini, yayın yılını inceliyorsunuz. Ardından içindekiler, önsöz, son söz bölümlerini okuyorsunuz. Bu arada varsa kitabın her bölümünün sonundaki özetleri okuyorsunuz; tüm sayfaları çevirerek her bölümde yazılanların genel görünümünü inceliyorsunuz. 300 sayfalık normal ebatlarda bir kitap için gerekli asgari inceleme süresi 30 dakika olabilmelidir. Hatta İngiliz yazar Rowntree bu konuda daha da ileri giderek bir saatte okunacak kitabın 30 dakika incelenmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Aşağıdaki çalışmaları yapalım:

a) Şu anda elinizde olan kitabı inceleyin: Kitabın adını, yayıncısını, konusunu, bölümlerini, bölüm alt başlıklarını, bölüm özetlerini, sayfalarda koyu yazılıp dikkatinizi çekmeye çalışan cümleleri okuyun. Kitabın her bölümünü ayrı ayrı zihninizde canlandırın. Hangi bölüm kaç sayfa? Kitap bir bütün olarak içindekiler bölümü açısından zihninizde nasıl görünüyor? Kitabı bir bütün olarak zihninizde görünceye kadar bu çalışmayı yapın.

b) İnceleme çalışmasını seminerde size verilen test metinlerini okumadan önce bu metinler üzerinde uygulayın. Metnin başlığını okuyun. Varsa alt başlıklarını, koyu yazılmış kelime veya cümleleri okuyun. Yazı kaç sahife, paragraflar nasıl ayrılmış? Yazının içindekileri henüz tam olarak anlamasanız da yazının genel bir görünümü zihninizde oluştu mu?

c) Benzer çalışmaları kendi kitaplarınızda, gazete okumalarınızda okuyun. Unutmayın, her zaman önce başlıklar, vurgulanan cümleler, varsa özetler okunmalı ve yazının tamamı görülmelidir. Seminer sunucunuz getireceğiniz kitaplarda bu çalışmayı yaparken size yardımcı olacaktır.

2. Okumadan Önce Sorgulama Çalışması Yapın

İncelerken edineceğiniz bilgilere dayalı olarak devamlı sorular soracaksınız. Şurası kesindir; cevap bulmamızı garanti eden sır soru sormuş olmamızdır. Okumadan önce ne

kadar çok soru sorabilirseniz, okuduktan sonra o kadar çok cevap alırsınız. Sorularınız ne kadar anlamlı, önemli ve derinse, cevaplar da o kadar anlamlı, önemli ve derin olacaktır. Sürekli sormak suretiyle sorabilme yeteneğimizi geliştirebiliriz.

Herhangi bir kitap okuyacaksınız: Yazarını tanıyor musunuz? Yazar, konusu hakkında ne kadar güvenilir olabilir? Yayınevi ne tür eserler yayınlıyor, ciddiyet derecesi nedir? Yayın tarihine göre bilgiler ne derece taze olabilir?

Kitabın konusu nedir? Olay hangi açıdan sınırlandırılmaktadır ve anlatılmaktadır? Anlatılan konuda neler biliyorsunuz? Bildiklerinizi ne zaman nasıl öğrendiniz? Bildiklerinizle kitabın konusu arasında nasıl ilişki kurabilirsiniz? Kitabın bölümleri arasındaki bağ ne derece mantıklı ve bu bağlar ne derece kitabın adına bağlanabiliyor? Kitabın hangi bölümü ne işinize yarayacak? Hangi bölümde muhtemelen ne anlatılmaktadır?

Bunlara benzer yüzlerce soru sorabilmelisiniz. Bu aşamanın en önemli yanı sistemli çalışmanın kapısını açmasıdır. Unutmayalım: Dimmet, “Sistemli düşünmeyi alışanlık haline getirmedikçe tahsilin hiç bir kıymeti yoktur” der. Sistemli düşünmek sistemli çalışmakla mümkündür. Bu çerçevede birinci bölümde vurgulanan çalışmaları yeniden yapın.

Bu defa incelerken öğrendiklerinizi soruya dönüştürün. Örneğin kitabın adı: Hızlı ve Etkin Okuma. İncelerken bunu gördünüz. Şimdi soruyorsunuz: “Hızlı okuma nedir? Nasıl hızlı okunur? Ne kadar hızlı okuyabiliriz? Hepimiz hızlı okuyabilir miyiz? Hızlı okursak bu, derslerimizi nasıl etkiler? Hızlı okumanın zekaya etkisi var mıdır? Zeka düzeyi okuma hızını etkiler mi? Hızlı okuma gözlerle mi yapılır? Hızlı okuyabilmek için beynimizi eğitmemiz gerekecek mi? Bu nasıl olacak? Etkin okuma nedir? Hızlı okumadan farkı nedir? Etkin okursak daha iyi kavrayabilir miyiz? Bu kitapta anlatılanlara güvenebilir miyiz? Hızlı okuma ve etkin okuma bir arada olabilir mi? Kitabın hangi bölümleri hızlı okumayı, hangi bölümleri etkin okumayı anlatıyor? Bu iki bölüm ayrı ayrı mı, yoksa bir bütün içerisinde mi anlatılıyor?” Gördüğünüz gibi “hızlı, etkin” kelimelerinden yola çıkarak bir çok soru sorduk. Bu soruları katlayabilirsiniz. Eğer bu soruları sorarak okuyorsanız kavrama düzeyiniz inanılmaz şekilde artar. Çünkü tam okurken beyniniz bu sorulara otomatik olarak cevap aramaktadır. Cevabı bulduğunda ise hemen beyninizde bir ışık çakmaktadır. Okuyarak daha çok öğrenebilmenin en kestirme yolu, diğer tüm teknikler bir yana burada verdiğimiz incemele sorgulama çalışmalarının okumadan önce mutlaka yapılmasıdır.

3. Karışık Kelimelerden Anlam Çıkarın

Beynimiz anlamlara ulaşmak için kelimeleri belli bir sıraya koymak zorundadır. Bu sıralama işleminde tecrübesiz olan bir beyin kavramak için daha fazla süreye ihtiyaç duyacak ve muhtemelen sıralamayı eksik yapacaktır. Karışık sırada aldığımız kelimeleri kullanarak beynimizi bu konuda eğitebiliriz. Karışık sırada alınan kelimelere anlam verebilen ve doğruya yakın anlam çıkarabilen bir beyin, kelimeleri düzgün sırada aldığında anlamı çok daha doğru çıkaracak ve kavrama hızlanmış olacaktır. Bu çerçevede aşağıdaki alıştırmaları yapalım. Her bir örneği çabucak tamamlamaya çalışın.

a) Dörtten az kelime kullanalım:

a) işledi, kızartıcı, yüz, suç
b) odur, ne, insan, düşünüyorsa
c) arttırır, durmak, hikmeti, aç
d) kalkanların, dünya, erken, malıdır

e) kalbi, güler, neşelendirir, yüz
f) kalbi, güler, neşelendirir, yüz
g) sahibini, öfke, çökertir, önce
h) biz de, döner, döneriz, dünya
ı) ilim, biriktirmektir, öğrenmek, ışık
i) kalbe,kalpten, konuşur, sevgi

b) Dörtten fazla kelime kullanalım:

a) insanı, değil, yokluğudur, çokluğu, yılların, ihtiyarlatan, ideal
b) öldürür, yıllar, buruşturur, ruhu, fakat, cildi, idealsizlik
c) çalışırlar, ve, başarılı, içinde, insanlar, bulundukları, o, yaşar, zamanı, zamanda
d) olamaz, insan, bir, önceden, hiç, planlamasını, bir, zaman, yapmayan, önde
e) inanmışlardır, tüm, tarihteki, yaptıklarına, adamlar, büyük
f) için, demektir, varsa, besleniyor, gelecek, hedefimiz, planlarımız
g) kendi, durduğu, insanın, düşünceleridir, üreten, davranışlarını, zihninde, taşıyıp
h) durur, stres, akışımızı, bloke,düşünce, eder, zihnimiz
ı) çekinir,ve, aşırı, başından, insan, olan, aklı, yemek, uyumaktan
i) her, yardımcı, hastalıklar, gelişimine, zaman, olurlar, ruhumuzun

c) Kelime alternatifleri arasından seçim yapalım:

a) Okuma. . . . . bir göz. . . . . beyin . . . . . .
1. hem de 2. etkinliği 3. etkinliğidir 4. aşinalığı 5. hem

b) . . . . . insan . . . . . insandır.
1. küçük 2. hedefsiz 3. başarılı 4. hedefi 5. belirli

c) . . . . . bir dahi . . . . . çalışın.
1. biz de 2. siz de 3. ne var ki 4. yeter ki 5. olabilirsiniz

d) İnsanlar . . . . . şeyde çok . . . . . sıhhat ve . . . . . .
1. bir 2. aldanıyorlar 3. iki 4. bu 5. bunlar 6. boş vakittir 7. yararlı vakittir

e) Nereye . . . . . bilen . . . . . yol vermek . . . . . dünya . . . . . çekilir.
1. bir yana 2. önüne 3. için 4. yoluyla 5. kişiye 6. kişiliği 7. gideceğini 8. geleceğini

f) Allah'ın . . . . eserlerine . . . . . , yeryüzünü . . . . . , ... sonra diriltiyor.
1. gazap 2. şaşınız ki 3. bakınız ki 4. nasıl 5. rahmet 6. yeşerdikten 7. öldükten

g) İnsan . . . . . kalacaktır. Sermayesi çok . . . . . Öyleyse onu . . . . . kullanmalıdır. Yoksa . . . . heba . . . . . .
1. ahırette 2. bu dünyada 3. çok uzun 4. çok az 5. boldur 6. sınırlıdır 7. rasgele 8. dikkatli
9. malları 10. ömrü 11. olur 12. çürür

h) . . . . . insanlar . . . . . büyük görürler. Burunları bir karış . . . . . yaşarlar. . . onları . . . .
1. bütün 2. bazı 3. diğerlerini 4. kendilerini 5. yerde 6. havada 7. bu durum 8. küçültür

ı) Hızlı . . . . . yeteneğine . . . . insan, hayatını . . . . yaşar, ... meşguliyetlerle

zamanını . . . . etmez.
1. karamsar 2. heba 3. önemli 4. gereksiz 5. bomboş 6. dolu7. okuma 8. yürüme9. sahip olan

i) Çalışmayı . . haline . . insanlar ne . . insanlardır. Oysa . . . insanlar kendilerine . . . ediyorlar.
1. alışkanlık 2. disiplin 3. oluşturan 4. getiren 5. gülünç 6. çalışkan 7. tembel 8. büyük 9. yazık

d) Aşağıdaki metinde kelimelerin yerleri karıştırılmıştır. Normal hızınızda okuyun ve normal hızınızda kavramaya çalışın:

"çoğu Erdoğan Özdemir aştı sonunda sıkıntıları dünyevi. çocuğu Güzel bir, hayatı tertemiz aile ve mutlu bir vardı. önüne Dünyevi açılmıştı refah. olarak öğretim başlamak Bir üniversitede görevlisi çalışmaya üzereydi. iki aylık gittiği üzere Askerliğini yapmak Burdur'a beri alamamıştım süreden kendisinden bir haber. askerliğini tezkere Sonunda kısa dönem bitirerek aldı. Ailesine sevincini dünya kavuşmanın tattığı o tezkeresinin günde hayatının bilemezdi kendisine verileceğini. Hangimiz günümüzde en sevinçli ebedi saadet mekanlarına başlayacağını yolculuğumuzun bilebiliriz?" M. Bozdağ

Okuma bitti,şimdi geriye dönmeden şu sorulara cevap verin: Yazıda adı geçen kimdi? Dünyevi sıkıntıları devam ediyor mu? Üniversitede çalışmaya başladı mı? Bu üniversitenin adı belli mi? Burdur'a niye gitti? Askerliğini uzun dönem mi yaptı? Ailesine kavuştu mu? Yaşıyor mu?

e) Aşağıdaki metinde kelimelerin yerleri tersine çevrilmiştir. Zihninizden onları normal konumlarına taşıyın ve anlayın:

"yolcudur bir İnsan. sefer-i imtihandır uzun bir geçer sırattan haşirden berzahtan kabirden, dünyadan, rahm-ı maderden, alem-i ervahtan, Yolculuk ise. " etmelidir telakki asker muvazzaf gidecek bir çabuk dünyadan kendisini İnsan. götürebildi bir şey dünyaya ait kim insanlardan veren dünyaya kalbini bütün uğrunda etmek. Elde

kuranlardanım hayalini refahın dünyevi ve ailenin bir mutlu zenginliğin Ben de,. gelmez acı ona ayrılması bizden Onun. doluyuz hüznüyle ayrılığın bir boğulduğumuz hasretiyle biz Ama. çırpınıyordu altında ayaklarımın hayallerim fani bütün çırpındığım uğrunda bendim ve ölen duyduğumda Haberini.

dostları en candan Onun. müydünüz düşünmüş hiç bir sonu için böyle Siz onun? düşündünüz mü için Kendiniz? düşünmemiştim Ben. ahiret değeriyle ve bütün dünya değersizliğiyle bütün İşte yüzünde bakmayan aleme ebedi.

Okuma bitti. Şimdi şu sorulara cevap verelim: Yolcu olan kimdir? Yolculuk nerelerden geçer? Dünyadan bir şey götüren kimdi? yazar sevinçli mi? Yazar böyle ölmeyi dünündü mü? Dünya değerli mi? İmtihan yeri neresi?

4. İsim-Tarih-Yer-Rakam Odaklı Okuyun

Tüm metinlerin en önemli noktaları "kim, nerede, ne zaman, ne kadar" sorularının cevaplarıdır. Bu soruların cevaplarını vermeyen bilginin neredeyse hiç bir değeri yoktur, eksik ve dolaysıyla yanlış bilgidir. En etkin kavrama bu soruları maksimum düzeyde

cevaplandıran kavramadır. Esasen metindeki diğer ayrıntıların çoğu ve zaman harcayarak okuduğunuz pek çok cümle derhal unutulup gidecektir. Şu iki cümleye bakın: “Maliye Bakanı vergilerin artacağını söyledi” “Maliye Bakanı Abdüllatif Şener 1. 1. 1996 tarihinden itibaren Tekel ürünlerinden alınan bütün vergilerin %1 artacağını söyledi”. Yukarıdaki metinde kavrama yoğunluğu açısından odaklandığınız kelimeler, hafızanızda kalacak olan bilginin yapısını da belirleyecektir. Eğer ikinci cümlede, olayın 1996 yılbaşından itibaren gerçekleşeceği kavranmamışsa, sözün bir asır önce gerçekleşebilmesi muhtemel hale gelir. Eğer %1 rakamı kavranmamışsa, birileri veya siz bu rakamın % 50 olabileceğini düşünebilirsiniz. Vergi artışının Tekel ürünlerine mahsus olduğu kavranmamışsa, tüm ürünler bu kapsama dahil edilebilir. Görüldüğü üzere boş bırakılan kısımların tamamlanması için binlerce anlam alternatifleri oluşturulabilmektedir ki bu durumda aslında kavranan bilginin hiç bir kıymeti kalmamaktadır. Bu nedenle metinlerde bilhassa isim, tarih, rakam ve olay yeri bilgilerine özellikle dikkat etmeli ve bu yolla kavrama doğruluğu düzeyimizi arttırmalıyız.

a) Aşağıdaki metinde dikkat edilecek bilgiler gösterilmiştir. Bu çerçevede okuyunuz:

Yıl 1986, bir kış mevsiminde arkadaşım Yaşar Okuyan ve İbrahim Avşar ile birlikte Kastamonu’ya doğru yola çıktık. Ilgaz dağlarına doğru yaklaştığımızda kışın şiddetli soğuğunda bembeyaz kesilmiş tepelerde beyaz çarşaflara bürünmüş dev çam ağaçlarıyla karşılaştık. Söğütlü Köyü yakınlarından geçerken bir trafik kazasına rast geldik. Saat yanılmıyorsam 22. 00 civarıydı. Akşamın karanlığında olanlar yeterince net olarak seçilemiyordu. Görebildiğim kadarıyla bir taksi yokuş aşağı giderken kamyonun arkasına çarpmış ve altına girmişti. Taksiden feryatlar yükseliyordu. İki kişinin taksinin arka kapılarını açıp çıkmaya çalıştığını gördüm. Taksinin ön tarafı kamyonun altında iyice ezilmişti. Bu olay bana bizdeki trafik kazalarının yoğunluğunu hatırlattı. Her gün Türkiye’nin yollarında ortalama 15 kişi ölüyor. Bir bu kadar da yaralanıyor. Bu dehşetli bir vahşet. Uzatmayalım elimizden gelen yardımı yaptık. Şükür ki bu sefer ölen yoktu. Sadece yaralananlar vardı. Taksideki adı Salih gedik olan şoför ile yanında oturan eşi Nermin Gedik kırılan camların yüzlerini parçalaması nedeniyle yaralanmışlardı.

Sorular: Olayın konusu nedir? Olay hangi yıl gerçekleşti? Nerede gerçekleşti? Hangi mevsimdi? Ölen var mıydı? Hangi köyün yakınlarında? Ölümler nerede oluyor? Kaç kişi hangi zaman periyodunda ölüyor? Kaç kişi yaralandı? Adları nedir? Kaç kişi yolculuğa çıkmıştı? Adları belli mi? Hangi araçlar çarpıştı?

b) Normal okumalarınızda isim, tarih, olay yeri ve rakam bilgilerinin altını çiziniz. Bir süre devam edeceğiniz bu çalışma bu tür bilgilere özel önem vermenizi alt şuurunuza öğretecektir. Aşağıdaki metinde isim, tarih, rakam, olay yeri bilgilerinin altını çiziniz:

“HAKKI DEDE

ANKARA (Zaman) - Milli Eğitim Bakanlığı, 'Bilgisayar Deneme Okullarının Yaygınlaştırılması Projesi' ile 'Uzaktan ve Bilgisayar Ortamlı Eğitim Projesi 'adı altında 2 ayrı proje başlattı. 2 milyar 475 milyon 688 bin dolara mal olacak birinci projenin 240 milyon 128 bin dolarını Türk Hükümeti karşılarken 2 milyar 235 milyon 560 bin doları dış kaynaklı kredi olarak temin edilecek.

Bilgisayar Ortamlı Eğitim Projesi ise 4 milyar 247 milyon 687 bin doları Türk Hükümeti katkısı, 2 milyar 738 milyon 680 bin doları dış kaynaklı kredi olmak üzere 6 milyar 986 milyon 376 bin dolara mal olacak. İki proje toplam 8 milyar 681 milyon 936 bin dolara mal olacak. Projelerle yakından ilgilenen yerli ve yabancı şirketler hazırladıkları teklif paketlerini hükümet ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimlerine sunmaya başladılar. Kullanılacak dış kaynaklı krediler dolayısıyla uluslararası ihalelere açık olacak projelerle Microsoft, Apple,

Intel gibi dünya çapındaki bilgisayar devlerinin de ilgilendiği ileri sürülüyor. Söz konusu projeler ile okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında bilgisayarlı eğitime geçilmesi ve her öğrenciye bir bilgisayar kazandırılması planlanıyor. Ancak bilgisayar teknolojisinin hızla değiştiğini dile getiren uzmanlar, devlet eliyle gerçekleştirilerek toplu bilgisayar alımlarının ülkeyi bilgisayar çöplüğü haline getireceğine dikkat çekiyorlar.

NOT: aynı çalışmayı gazete veya kitap okumalarınızda kendinizi tatmin edici düzeye gelinceye kadar yapın.

5. Farklı Yazı Formatlarına Dikkat Edin

Benzer olanlar arasında farklı olan fark edilebildiğinden daha etkin kavranmakta ve bellenmektedir. Bu durum da kavrama doğruluğu düzeyini etkilemektedir. Yazarlar çoğu zaman okuyucularına yardımcı olmak için metinlerinde özel ve farklı formatlar kullanırlar. Eğer normal bir metinde koyu, italik, altı çizili veya "tırnak içinde" yazılmış kelimeler görülüyorsa bunların özellikle hazırlanmış olduğunun bilincinde olunmalıdır. Okuma esnasında tam o kelimelere özel bir ilgi gösterilmeli, en önemli anlam vurguları o kelimelerde aranmalıdır. Aşağıdaki metinde böyle bir çalışma yapılmıştır.

a) Dikkat etmemiz beklenen kelime veya ibarelere özel ilgi göstererek okuyalım:

Bu insanları anlamak çok güç. "Amerika'da" yapılan bir araştırmayla insanların dikkatini çeken konuların tespiti amaçlandı. Araştırma sonucunda insanların kesin dikkatini çeken hususlar şöyle tespit edildi: Şiddet, zenginlik, sağlık, şöhret ve cinsellik. Bu beş unsurun her birinin yer aldığı bir "film" ürettiğinizde gişe rekorları kırabilirsiniz. Bu yüzden filmlerde cinsellik, cinayet, sağlık sorunları, zenginlik hep bir arada işlenmektedir.

"1994" yılında bir "film" seyretmiştim. Adı Holywood Kaplanları idi. Filmi seyrettirmek için bütün cezbedici unsurlar kullanılmıştı. Acaba bu cazibenin insanlara bir faydası var mı? Hayır. İngiliz Arnold Beneth'in "Günün 24 Saatini Yaşamak" adlı kitabı okuyunca bunu daha iyi anladım. Hayal ülkesine dalıp kendimizi aldatmaktan başka bir işe yaramıyor yaptığımız. Tembel insanları hayat tatmin etmiyor ve sinema ekranlarına yansıtılan hayalle kendilerini tatmin etmeye çalışıyorlar. Sonuçta tatminsizlik artıyor. Sonuçta kaçınılmaz olarak bir bunalım kuşağı doğuyor. Emin olun televizyon olmasa bir çok insan günlük bunalımları arasında boğulacaktır. 100 yıl önce televizyon mu vardı? Televizyon bütün hayatı kuşatıyor ama suç ve intihar da her geçen gün katlanarak artıyor.

b) Kitap veya gazete okumalarınızda zihninizin özellikle dikkat etmesini istediğiniz bu tür metinleri tarayınız. Özel ve farklı formatlı kelimelerin altlarını çiziniz.

4. Eleştirin, Mantık Bozukluklarını Bulun

Aktif zihin metin içeriğini daha yoğun ve doğru kavramaktadır. Zihin aktivitesini arttıran en önemli faktörlerden biri eleştirebilme ve mantıksal ilişkileri yakalayabilme yeteneğidir. Okuma bir imajinasyon sürecidir. Okuyucunun zihninde bir dizi film oluşur. Eğer kişi roman okur gibi kendini kaybeder ve okuduğu metnin oluşturduğu hayali filmi takip etmekle yetinirse pasif imajinasyon yapmış olur. Pasif imajinasyon, televizyon seyretmeye benzer şekilde zihnin yeteneklerini köreltmektedir. Okuma sırasında okuduğumuz metne ilişkin eleştirel ve mantıksal değerlendirmeler kavrama düzeyinin arttırılması için son derece önemlidir. Bu çerçevede aşağıdaki metni okuyunuz ve mantık hatalarını, çelişkileri tespit ediniz:

“Çok sayıda konu üzerinde kısıtlı bir zaman sürecinde karar almakla yükümlü olan örgütler için zamanın etkin kullanımı önemli değildir. Ancak yasama meclislerinde zamanın kullanımının farklı boyutları vardır. Bir yandan gündemlerindeki binlerce işi belli bir dönemde bitirmek zorundadırlar, değer yandan bu işleri tartışmaları şart değildir. Çünkü milli ve milletlerarası politikaların oluşumu parti içinde ve partiler arasında, toplumum ilgili ve etkilenen gurupları arasında, bilim adamları ve teknik uzmanlar arasında bir dizi tartışma ve görüş alışverişi gerektirdiği için bol zaman bulunabilir. Ancak yasama sürecinde gereğinden fazla zaman harcanmasına yol açan bazı işler söz konusudur. Rutin olarak yapılan ve daha az zamanda yapılması halinde yasamanın zaman kullanımı açısından çıktısını etkilemeyen oylama ve yoklama işlemleri bu çerçevede dikkate alınmalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde çeşitli oylama ve yoklama şekilleri söz konusu olmuştur. İçtüzüğe göre Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde işaretle oylama, açık oylama ve gizli oylama olmak üzere üç tip oylama yapılmaktadır. açık oylama üyelerin el kaldırmaları veya tereddüt halinde ayağa kalkılarak sayılma suretinde;, gizli oylama üzerinde üyelerin ad, soyad ve seçim çevrelerinin yazılı olduğu oy pusulalarını kutuya atmaları; elektronik oylama mekanizmasının çalıştırılması veya üyelerin adları okunarak kabul, ret veya çekimser şeklinde oylarını yüksek sesle söylemeleri ve böylece oyların Divan Üyelerince kaydedilmesi yollarından biriyle, İşaretle oylama ise üzerinde hiçbir işaret bulunmayan yuvarlakların kürsüden kutuya atılması suretiyle yapılmaktadır. ”

Benzer bir çalışmayı aşağıdaki metin üzerinde yapınız: Bu defa “sayı, isim ve olay yeri” bilgilerine özellikle dikkat ediniz.

23. 12. 1987 tarihinde Orta Doğu Teknik Üniversitesinde teneffüs esnasında Salih Benekli ile insanoğlunun kapasite zenginliği üzerinde sohbet ediyorduk. Söz, insanın fizyolojik bedeninin çalışma düzeninden, beyin kapasitesine, inanın ruhsal kimliğine kadar bir çok konu arasında dolaştı. Hafıza, telepati, durugörü, hipnoz, meditasyon, dikkat, analiz, deha gibi bir çok kavramı tartıştık.

Konuşma esnasında saat 24. 00 sıralarında Felsefe Bölümü öğrencisi Yaşar Yılmaz da bize katıldı. Anthony Robbins’in Sınırsız Güç kitabından, Jack Ansign Addington’ın “Yüzde 100 Düşünce Gücü” kitabına kadar bir çok kitabı birlikte eleştirdik.

Sohbetle, ilginç gerçekleri hatırladık beraberce. İnsanların beyin kapasitelerinin kullanımına ilişkin tespitler her dönem değişiyordu. 1960’larda kapasitenin % 30’unun, 1980 lerde %20’sinin ve 1990’larda % !0’unun kullanıldığı sanılıyordu. Beyin son bir kaç yılda çok daha doğru tanımlandı. Kafatasımızın içinde 15 milyar nöron varmış ve biz gerçekte potansiyelimizin sadece binde birini kullanıyormuşuz.

Ayrıca insanların %80’inin dikkat yeteneği zayıfmış. Bu kadar çoğunluk her duyduğuna ölçüp biçmeden inanabiliyormuş. Bu yüzden asılsız iftiralar mutlaka etkili oluyormuş. Yine bu yüzden insanlar birbirlerini çok iyi anlıyorlarmış. Kütüphanedeki konuşmamız çok uzamıştı. Yaşar ile Salih çalışmaya devam etti. Ben saat 00. 36’da ayrıldım.

Kemal Kara’nın günlüğünden. . .

1. Okuduğunuz yazıda tespit ettiğiniz mantık hatalarını yazınız.

2. Yazıda geçen sayısal bilgileri(tarih ve sayılar) yazınız.

3. Yazıda geçen isimleri yazınız.

4. Yazıda geçen olayları, (olay tasviri ve konular fikirleri) yazınız.

5. Yakalayamadığınız Anlamları Tahmin Edin

a) Aşağıdaki metinde boşlukları tahmin ederek doldurunuz.

Tembelliğin ne ol. . . . . ve insanların başına nasıl çoraplar ör. . . . . . düşündünüz mü? Bu s. . . . . çok mu çocukça?

Hemen her. . . . . tembelliğin kötü ol. . . . . bilir ve kimse t. . . . . olmayı kabullenmek . . . . . mez. Ama acaba kaç . . . . . gerçekten tembel olup olmadığını a. . . . . tırmıştır?

Tembellik ya zihinsel, ya bedensel ya da her ikisi b. . . . . yaşanır. İnsanların büyük bir kısmı z. . . . . ini, önemli bir kısmı b. . . . . ini ve yine çok önemli bir kısmı hem b. . . . . hem de z. . . . . çalıştırmazlar.

Dinlenmek kastıyla uzun uzun otu. . . . . , televizyon . . . . . k, müzik d. . . . . , dedikodu y. . . . . k kontrolsüz hayal k. . . . . gibi işlerle meşgul olan insan bunları y. . . . . anda tembellik tuzağına d. . . . . ür.

Oysa hayat duraksamadan d. . . . . eden “hareketlilik ve aktiflik” prensibi üzerine kuruludur. Atomlardan galaksilere kadar; mikroplardan balinalara k. . . . . yaratılışa itaat eden bütün varlıklar amansız bir har. . . . . lik. furyasında çırpınır.

Bakınız tembel ve durağan i. . . . . başlarına neler açılıyor: Bedensel t. . . . . içerisinde olan i. . . . . vücudunda toksik birikimler oluşur. Koşuşturmayan insanın v. . . . . zehirli maddeler atılamaz. Dokular yağ b. . . . . ve kilitlenmeye başlar. Hücrelere oksijen ve besin dağılımı iyi yap. . . . . ca vü. . . . . hızla yaş. . . . . başlar. Bunu fiziki güç kaybı, kas zayıflığı, yorgunluk t. . . . . eder. Bedensel . . . . . ğin derecesine göre kireçlenme, zaman içerisinde felç ve daha bir yığın h. . . . . bedene hücum eder.

Zi. . . . . t. . . . . k aktif düş. . . . . , zihni kontrolsüz olarak harici ve dahili telkinlerin tesirine bırakma durumudur. . . . . insel t. . . . . alışan kişi bey. . . . . sinirsel bağlantılarını aktif bir şekilde kul. . . . . için zeka . . . . . ler.

Bu egzersizi normal metinler üzerinde uygulayın: Birer kelime atlayarak okuyun ve kavrama düzeyinizi kontrol edin. Kelime atlayarak okurken beyninizin ne anladığını sürekli sorgulayın. Bu çalışmayı biraz tekrar ettikten sonra bu defa cümleleri atlayın. Bir cümleyi okuyun diğerini geçip gelen cümleyi okuyun. Ne kavradığınızı sorgulayın.

b) Aşağıdaki cümleleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

-Bizi çağırıyorsunuz. Ama üzgünüz yarın . . . . . -Ben . . . . . sabah saat 5. 00’te. . . . .
-Onlara çok kızıyorum. Sonunda . . . . . kavga . . . . . -Boşuna . . . . . Onlar . . . . . ikna. . .
-Ben asla TV . . . . . Çünkü . . . . . köreltiyor. -Başım . . . . . ilaç . . . .

. . ?
-Bana kalırsa oraya asla . . . . . -Emrediyorum. . . . . kitabı . . . . !
-Beni dinleseydin bu olaylar . . . . . -Ohh! Bugün hava . . . . . .

c) Aşağıdaki cümleleri okuyarak değerlendiriniz ve olayın ayrıntısını tahmin ediniz.

-Kafam karıştı, bu yemek sanki bozuk.
-Arıyorum, bulamadım. Girerken ayakkabılarımı buraya bırakmıştım.
-Çabuk gaz maskesi alın. Pencerelerinizi kapatın. Bodrumu hazır tutun.
-Çarpıştılar. Yardıma gidiyorum. Sen hemen ambulans çağır.
-Allah'ın biliyorsun, topraklarımız çatladı. Bu bahar, bu yaz. Allah'ım

-Izgara hazır mı oğlum. Kömürleri dumanlandırdın mı?

6. Yön Kelimelerine Özel Dikkat Gösterin

-aşağı yukarı/yaklaşık/ortalama/hemen hemen: kendisinden sonra gelecek olan ölçünün, büyüklüğün veya fikrin kesin olmayan, yakın bir değerde olduğunu ifade eder.

-bilakis/tam tersine/aksine/oysa/halbuki: bu kelimelerden sonra daha önce geçenin aksine bir fikrin geleceğini gösterir.

-hususan/özellikle/bilhassa/hassaten: bir çok faktör arasında en fazla öneme sahip olan bir faktörün bu kelimeden sonra geleceğini belirtir.

-yani/başka değişle/diğer ifadeyle/demek istiyoruz ki: biraz önce ileri sürülen fikrin yeniden tekrar açılarak ifade edileceğini gösterir.

-sonuçta/böylece/bu yolla/dolaysıyla/öyleyse/binaenaleyh/bundan ötürü/bunun için: önce ifade eliden olaylar veya nedenlerin bir sonucu veya sonuçları bu kelimeden sonra gelecektir.

-ama/rağmen/karşın/fakat/ancak/yalnız/lakin: önceki fikrin tam zıddı bir fikir bu kelimelerden sonra gelecektir.

-kesinlikle/katiyen/asla/mutlaka/muhakkak ki: emin olunan doğruluğu veya yanlışlığı şüphesiz olan bir fikir bu kelimelerden sonra gelecektir.

-sonuç olarak/kısacası/özetle:buraya kadar anlatılan fikirlerin ve bilgilerin bir hülasası burada anlatılacaktır.

-mesela/örneğin:ileri sürülen bir fikir delillendirilmek veya mantık tarafından anlaşılmasını sağlamak amacıyla örneklendirilecektir.

-her ne kadar/yine de/olsa da:kendinden önce gelen bir fikrin doğruluğu biliniyor olsa da en az onun kadar veya onun doğruluğuna rağmen bir başka doğru ileri sürülecektir.

7. Amaçlı Okuyun

Okumanızın bir amacı varsa kavrama düzeyiniz en üste çıkacaktır. Kafasındaki bir

sorunun cevabını arayan okuyucu amaçlı okuyan okuyucudur. Buna göre aşağıdaki alıştırmaları yapalım: Verilen metni, üstündeki sorunun cevabını bulmak amacıyla okuyalım ve altta belirtilen yere cevabı yazalım:

Soru: Kim faksla banka dolandırdı?

Metin: (Zaman 17. 2. 1998) Hayali araç plakaları üzerine düzenlediği hasar tespit belgeleri ve ödeme emirlerini bankaya fakslayan Ahmet Kalyoncu, 3 ayrı tarihte muhtelif rakamlarda parayı kendi hesabına aktardı. Kalyoncu, bir dosya kağıdına ödeme emrini yazdıktan sonra Guneş Sigorta'ya ait logo ve genel müdürün imzalarını yapıştırdı. Kalyoncu, böylece faksın genel müdürlükten gönderilmiş gibi anlaşılmasını sağladı. Faksın kayıtlı numarasını da Güneş Sigorta'nın genel müdürlük numarası ile değiştiren Kalyoncu, çevirdiği dümenin anlaşılmamasını sağladı.

Cevap: Ahmet Kalyoncu

Soru: Uçak kazası nerede oldu, kaç kişi öldü?

Metin: (Zaman 17. 2. 1998) Endonezya'nın tatil beldesi Bali'den kalkarak Tayvan'ın başkenti Taipei'ye gitmekte olan Çin Hava Yolları'na ait, yolcu ve mürettebatla birlikte 197 kişinin bulunduğu Airbus 300 tipi uçak, uluslararası Can-Kay-Sek Havalimanı'na inişte piste çakılarak alev aldı. Görgü tanıkları, uçağın, çakılmadan önce de en az üç apartmana çarptığını belirtiyorlar. Uçağın çarptığı binalardan da bir çok yaralı insanın hastaneye kaldırıldığı dile getirildi. Kazaya, sisli havanın sebep olduğu kaydediliyor.

Cevap: Can-Kay-Sek hava alanı, 197 kişi

8. Önce Ana Fikirleri Bulun

Önce ana fikri bulursanız, diğer tüm fikirler ona bağlanacak ve böylece daha fazla bilginin bilincinize çıkması sağlanmış olacaktır. Ana fikirlerin aranacağı yerler, metnin büyüklüğüne göre değişir. Kitabın bütününün ana fikrinin yanı sıra her bölümünün ve her paragrafının ana fikri vardır. Kitabın bütününün ana fikri adında ve giriş bölümünde saklıdır. Her bölümün ana fikri de bölüm başlıklarında veya bölüm girişlerinde yer alır.

Paragraflara gelince, yazarlar ana fikirlerini paragrafların ya başında, ya ortasında ya da sonunda yerleştirirler. Bazı yazarlar da ana fikrin cümleler arasında gizlenmesini uygun görürler ve okuyucuların bunları bulmalarını beklerler. Bu nedenle yazarları önceden tanımamız ve anlatım sitilleri hakkında bilgi sahibi olmamız işimizi kolaylaştıracaktır. Şimdi aşağıdaki çalışmaları yapalım:

a) Aşağıdaki kitap veya bölüm adlarının nasıl bir ana fikir taşıdığını belirtiniz:

Kitap Adı: Büyük Düşünmenin Büyüsü, Yazan Dr. David J. Schwartz
Ana fikir: Büyük düşünme insanın büyük başarılara ulaşmasının yoludur.

Kitap Adı:İçindeki Devi Uyandır, yazan Anthony Robbins
Ana fikir:

Bölüm Adı: “Kendi Mazeret Hastalığını Tedavi Et”
Ana fikir:

Bölüm Adı: Tutumlarınız sizden yana olsun
Ana fikir:

b) Aşağıdaki paragrafta ana fikir koyu yazılmıştır. Önce ana fikri sonra diğer fikirleri okuyup kavrama farkınızı gözlemleyiniz.

Bilim ile, bilgi şeklinde ifade edilebilecek "ilim" arasındaki ayırımı ortaya koymamız gerekir. İlim (bilgi-knowledge) , bilimi (science) içeriyor olmakla birlikte bilim ilmi kapsamaz. Kaynakları ilahi ve nakli de olabilen ilim sınırlılıkları reddettiği halde bilim ve bilime dayalı ilim (bilgi) ancak belli kalıplar çerçevesinde alınmış olmak zorundadır. Bilim bir düzenliliğin ifadesidir ve ifade edildiğinde bu düzenlilik insanlar tarafından rahatlıkla kavranılabilir. İlim de bir düzenliliğin veya mutlak gerçekliğin ifadesi olabilir ama bilimin kapsamını aştığı noktadan sonra kavranılmaları güçleşir ve inancın konusu olur. Bilimin kavrayış ve ifade kapsamının önemli felsefi akımlardan biri olan pozitivizm ile iyice sınırlandırıldığını görüyoruz. Pozitivizmi(olguculuk) literatüre ilk getiren Fransız Aguste Comte'tur. Comte'un pozitivizminde "Doğrudan deneyle sağlanamayan bilgi metafizik veya teolojiktir. Duyularla alınamayacak hiçbir şey bilgi ve tecrübe konusu yapılamaz. Varlık aleminde psikolojiye yer yoktur ve psikoloji biyolojiyle açıklanır. " Comte göz, kulak, burun, dil ve ten dışında bir yolla algılandığı ileri sürülen hiç bir gerçeklik olmadığını ileri sürer ve ilmin (bilginin) sadece duyularla algılanabilen ve deneylenebilen olgular dışında hiç bir şeye dayandırılamayacağını savunur. Bu kapsam dışında var olan ilim Comte'a göre ya metafizik ya da teolojiktir. Bu gerçekleri tam olarak görmemizi engelleyen yaklaşım günümüze kadar çeşitli değişimlere uğramış olsa da kökenlerini hala korumakta ve bilim son zamanlardaki çatırdamalarla birlikte pozitivizmin kalıplarıyla sınırlı kalmaya devam etmektedir. Görüldüğü üzere, bilim bilimsel araştırmalara dayalı olarak üretilen elle tutulabilir, gözle görülebilir veya denenebilir bilgiyi kapsadığı halde "bilgi," kaynağı ne olursa olsun her türlü bilgiyi kapsar.

c) Aşağıdaki paragrafların ana fikirlerini söyleyin:

P-1: Başarmak istiyorsunuz. Gerçekten istiyor musunuz? Yani istediğiniz zaman heyecan duyuyor musunuz? Eğer heyecan duyuyorsanız gerçekten istiyorsunuz demektir. O zaman emin olun sonunda başaracaksınız: Ana fikri: Eğer insan bir işi başarmayı heyecan duyacak derecede isterse başarır.

P-2: Kardeniz bölgesini gördünüz mü? Her taraf yemyeşil. Bir gidip görün. Heyecan duyacaksınız. O güzellikleri keşfettiğinize pişman olmayacaksınız. Ana fikri:

P-3: Yine bir cinayet. Yine bir intihar. Yine bir kaza. Bunlar neden gündemden hiç düşmüyor. Duygularımızı nasıl etkilediklerine bakın. Psikopat olduk. Hayata bu yüzden hep karamsar bakmaya başladık. Sonunda bunlar hayatımıza yansımaya başladı. Enerjimiz tükeniyor. Ana fikri:

9. Zihninizi Fikir Planları Konusunda Eğitin

Plansız yazılarda fikirler karmaşık bir yapıda verildiğinden sistemli kavranmaları zordur. Ancak ilmi ve fikri metinler, ders kitapları ve başarılı yazarların bilgi kazandırma amacı taşıyan yazıları genellikle sistemlidir. Zihnimizi sistemleri kavrama konusunda eğitmemiz gerekmektedir. Bir metin "ana fikir-yardımcı fikirler, deliller ve örnekler"den oluşan bir plan izler. Tüm bilgileri kavrayabilmek ve onları yerli yerlerine koyabilmek gelişmiş bir fikir planı çözümleyebilme yeteneği gerektirir. Aşağıdaki örneğe bakalım:

İnsanları ikna etmeye çalışırken dikkat etmeniz gereken bazı kurallar vardır. Bunun için size iki temel yol öneriyoruz: Öncelikle dinleyenlerin gururlarını rencide etmemeniz gerekir. Bu yolda tavsiyelerimizi özetlemek istiyoruz: Öncelikle dinleyenleri asla eleştirmemelisiniz. Aksi taktirde karşınızdaki kişinin hatasını açığa çıkarır eleştirirseniz "ego"su yaralanır. Böylelikle o kişinin sizden nefret etmesine ve ya sizi dinlemekten vazgeçmesine veya kendi fikrini destekleyecek deliller aramasına yol açarsınız. İkinci olarak gerektiğinde kendi hatalarınızı hemen kabul etmelisiniz. İnsanlar kendi eksiklerini görmeye isteksizdirler. Siz kendi eksiklerinizi görürseniz onlarda kendileri hakkında bu isteği oluşturursunuz. Hatalarınızı reddederseniz muhataplarınız da kendilerininkileri reddederler. Dahası sizin reddiniz egonuzu koruduğunuz anlamına gelir. Üçüncü bir nokta tartışmadan kaçınmaktır. İnsanlarla "evet-hayır" kilitlenmesine girdiğinizde tartışmaya başlarsınız. İşin içine duygu girer ve herkes şerefini kurtarmak için doğruluğunu ispat için çırpınır. Tam bu anda ya tartışmayı sürdürmeyerek konuşmayı kesin ya da uygulanabilirse çözüm tutumunu kullanın. Çünkü eğer amaç karşıdaki insanı kazanmaksa tartışma kesinlikle her iki taraf için de mağlubiyetle sonuçlanır. " Son bir noktayı daha vurgulayalım: Sizi dinleyenlere asla "hayır" dedirtmeyin. Yanlış bir fikir, değerlendirme veya bilgi ileri sunularak size bir teklif yapıldığında asla doğrudan "hayır" cevabını vermeyin. Eğer kişi başkalarının düşüncesini size aktarıyorsa "hayır" diyebilirsiniz. Ama eğer başkalarından alıntılasa da kendisinin de kuvvetle benimsediği bir yaklaşım ise hemen hayır demeyin.

İkna ediciliğinizi etkileyen ikinci nokta görünüşünüzün etkileyici olmasıdır. İnsanlar sizi ilk gördükleri izlenimleri her zaman sizinle birlikte hatırlarlar. İlk verdiğiniz izlenim tüm hayatınız boyunca sizi tanımlamaya devam eder. Görünüşünüz insanların en az % 80'i için sizin ne kadar dinlenilmeye değer veya güvenilir olduğunuzun göstergesidir. Bu çerçevede öncelikle enerjik görünmelisiniz. Yorgun görünen insanlar yavaş, tutuk ve donuk konuşurlar. Heyecan eksikliği nedeniyle inandırıcılıkları zayıftır. Görünüşleri sanki inanmadıklarını söylediklerini düşündürmektedir. İkinci olarak temiz giyinmelisiniz. İnsanın dış görünüşü iç görünüşünün aynası olarak algılanır. İç görünüşün en önemli yansıması yüz hatları ve vücudun genel duruşu olsa da izleyici ilk anda en az bunlar kadar kişinin giyimine ve temizliğine dikkat eder. Düzgün tıraş, bembeyaz parlayan dişler temizliğin ve asilliğin ilk işaretlerindendir. Buna paralel olarak düzgün ütülenmiş yani görünümlü takım elbise, boyalı sağlam ayakkabı, sıra dışı olmayan renkler önemli giyinme faktörüdür. M. Bozdağ- Toplum Önünde Güzel ve Etkili Konuşma Seminerinden notlar.

Plan:Konu: İkna Edicilik.

1. Gururları rencide etmemek
-asla eleştirmeyin

-hatalarınızı hemen kabul edin

-tartışmaktan kaçının

-asla "hayır" dedirtmeyin

2. Etkileyici görünüş
--enerjik görünün

--temiz giyinin

10. Grafiklere-Tablolara Dikkat Edin

Metinlerde grafiklerin, tabloların çok önemli bir rolü vardır. Bunlar a) Sayfalar dolusu bilgiyi küçük bir alana sıkıştırmışlardır. b) Bu tablolardan bilgiler arasındaki ilişkiyi, bilginin bütünlüğünü çıkarmak çok daha kolaydır. c) Bu tablolar beynimizin hem sağ hem de sol lobunu birlikte kullanmamızı ve böylece zihin etkinliğimizi bir kaç kat arttırmış olarak öğrenmemizi sağlarlar. Okuduğumuz metinde yazarın bizim için grafikler, tablolar, şekiller, resimler, çizimler hazırlaması büyük bir fırsattır. Emek gerektiren bu tür bölümlerde duraklayarak üzerlerinde çalışmamız ve anlam çıkarmamış gerekmektedir. İlgili şekilleri buraya koymadık.

b) Daha Hızlı Kavrama

Tanımı: Bilindiği gibi kavrama masajın taşıdığı imajın zihinde canlanması olayıdır. Film veya resmin canlanmasının gecikmesi, kavramanın gecikmesi anlamına gelmektedir. Herhangi bir kelimenin anlamı zihinden çağrılmaktadır. Çağırdığınız kelimeyi biliyorsunuz, tanıdık bir kelime olduğundan eminsiniz ama hangi anlama geldiğinin bulunması için en az 1-2 saniye beklemektesiniz. Bazen yabancı dilde kelimelerin anlamlarını hatırlamaya çalışırken bu gecikmenin iyice arttığını fark ederiz. Hatta arkadaşlarımızın isimlerini hatırlarken bile aynı durum söz konusu olabilmektedir. Kavrama hızında yavaşlık olanlar yavaş okurken bunu fark edemeyebilirler ama hızlarını arttırdıklarında kavrama yavaşlığı kendini belli edecektir. Yani anlam, alınan mesajdan bir kaç saniye sonra gelecektir.

Nedeni: Kavramanın aslında bir diğer tanımı da hatırlamadır. Çünkü kavrayan kişi ancak zihninde yerleşik olan önceki mesajları hatırlayarak, onlarla yaptığı karşılaştırma sonucunda kavramaktadır. Önceki mesajlarla karşılaştırmak da öncekileri hatırlamayı gerektirmektedir. Kavrama hızının yavaşlamasının temel nedeni zihnin çalışma hızının olumsuz etkilenmesi ve yavaş çalışmasıdır. Kitabınızın son bölümünde genel hafızanızı nasıl arttıracağınız anlatılmıştır. Tüm genel hafıza teknikleri aynı zamanda kavrama hızınızın ön önemli çözümünü oluştururlar. Kavrama hızı tamamen beynin çalışma hızıyla ilgili bir konudur. Beyni eğiterek bu sorunu aşacağız. Ancak Süper Sağlık bölümünde anlatılan engellerimiz varsa her zaman bu problem varlığını sürdürecektir. Dikkat edin: Uykulu olduğunuz zaman, karnınız fazla tok olduğu zaman, temiz oksijen soluyamadığınız zaman, canınız sıkıldığı zaman beyniniz iyi çalışıyor mu? Hayır. Bu yüzden seminerlerimizde bazen çok iyi bir performans sergilersiniz. Bazen beyninizin yavaş çalıştığını hissedersiniz. Kitabınızın diğer bölümlerinde anlatılan faktörleri burada özetleyelim:

1. Yerleşik İmaj Zayıflığı: Kavrama esnasında beynimiz sembolleri değil, sembollere bağlı imajları taramaktadır. Bu imajlar zihnimizde mevcut değilse bunları kavrayamayız. Eğer bunlar zayıf yerleşmişse o taktirde onların bulunması daha fazla zaman gerektirecektir. Örneğin:

“kedi” kelimesini hemen tanıyacaksınız. “Van kedisi”, “Ankara kedisi” denildiğinde kavramanız biraz daha gecikecektir. Ya “Kuala Lumpur kedisi” denildiğinde. . . Şimdi şu hayvan isimlerine bakınız: Hepsini aynı hızda kavrayabilecek misiniz? “baykuş, bıldırcın, ağaçkakan, kırlangıç, bukalemun, yeşil şebek, ağustos sineği, yengeç, kalamar, mürekkep balığı. . . ” Dikkat edin az gördüğünüz isimlerin resimlerini veya filmlerini canlandırmanız zaman almakta ve güçleşmektedir. Şu iki cümlenin hangisinin daha kolay filme dönüştüğünü sorun: “yüz tane kedi adamın yüzünü tırmalıyordu. ” “Bin tane minnacık alfit, ayaklarıyla adamın yüzünü tırmalıyordu. ” Çoğunuzun cevabı ilk cümle olacaktır. Çünkü kedilerin ve tırnaklarının resimleri zihninizde daha yoğun mevcuttur.

2. Beyni Hıza Alıştırmama: Beyin hızlı kullanılabilecek halde iken onu hızlı kullanmazsak yavaş çalışma alışkanlığını korur. Gevşek yaşayanların beyinleri de gevşek çalışacaktır. Dolaysıyla hızlı düşünme, hızlı sonuçlara ulaşma yeteneklerinin ardında bu tür çalışmaları çok yapmak yatar. Tıpkı tanıma yeteneğinde olduğu gibi kavrama yeteneğinde de beynin hızlı çalıştırılması gerekmektedir.

3. Beyin Hızını Kösteklemek: Tıpkı tanıma yeteneğinde olduğu gibi kavrama hızımızı da yavaşlatan bir kısım tutum sorunlarımız vardır. Bunlar zihin sağlığımızı tahrip ederler ve zihnimiz yavaş çalışır. Her türlü stres, uykusuzluk, fazla yemek(dolu mide) , oksijeni eksik ortamda yaşamak veya diyaframatik soluma yapamamak, çok durgun ve hareketsiz yaşamak gibi tutumlar kesin olarak beynimizin çalışma hızını köstekler. Bu konuda kitabınızın "Süper Sağlık" bölümünde size anlatılanları büyük bir içtenlikle dikkate almalı ve hayatınızın akışını, büyük bir gelecek için, yeniden planlamalısınız.

4. Zayıf Bilgi Düzeyi: Bu düzeyin bir boyutu kelime dağarcığıdır. Ne kadar çok kelimeyi ne kadar sık gördüyseniz o kadar hızlı kavrarsınız. Bilgi ve kültürel birikim düzeyinin zayıflığı kavrama hızını ve daha da önemlisi kavrama düzeyini kaçınılmaz olarak olumsuz etkileyecektir. Bu çerçevede kelime dağarcığının zengin olması anlamlara hızlı ulaşmayı sağlar. Farklı yazarları okumuş olan kişilerin zihinlerinde farklı ibare biçimleri yerleşmiştir. Eğer kişinin bilgi düzeyi zenginse yeni bilgileri karşılaştırabileceği çok bilgi materyaline sahiptir. Bu durumda hafızasında daha çok materyale ulaşılabileceğinden, daha çok anlama daha hızlı ulaşmak mümkün olacaktır.

Çözümü:

1. Kelime dağarcığınızı geliştirin

Kelime dağarcığınızı eksik tutarsanız okuduğunuz metinlerde bilmediğiniz kelimelerin sayısı fazla olacaktır. Bu durum kavramanızı ve tabii ki okumanızı yavaşlatacaktır. Bilmediğiniz kelimeyi -eğer bilmediğiniz karakterlerle örneğin Çince veya Bangladeşçe yazılmamışsa- tanıyabilirsiniz ama anlamını iyi bilmiyorsanız kavrayamazsınız. Türkçe metinleri okuyorsanız bir Türkçe sözlüğünüz olacak ve sözlük üzerinde çalışacaksınız. Aşağıda bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimelerden bilmediğiniz kelime sayısı 10'un üzerinde ise mutlaka bir sözlük alın ve çalışın:

numune/mamafih/karşıt/örtük/yazın/bulgu/nüsha/nasih/münekkit/inkısam/katl/gam/göçük/
kıspet/salgı/toksik/olgu/püskül/nübüvvet/fenomen/fani/şov/sav/sal/tutucu/liberal/muhafazakar/
kebir/yaygı/bent/bend/fıkra/fırka/nazır/nazar/nazire/nüzul/jeneratör/gen/jenerasyon/echel/
ukela/ukul/efkar/afak/infak/nifak/nar/hayy/salim/IMF/BM/AT/onursal/tazmin/zemin/somun/
sulh/selahiyet/simya/yargıç/jüri/jel/imame/buyruk/buruk/yalak/kelek/konuşlanmak/çapak/palyatif/ pervaz/seyrelti/sanrı/semiz/zinde/zahir/zinnur/inzar/tenzil/münezzeh/mazhar/mezhep

2. Kelime-İmaj-Çağrışım sisteminizi Geliştirin

Zihninizi geliştirmek için kelimelerle imajlar arasında güçlü bir imaj eşleştirmesi yeteneğine sahip olmamız gerekir. Çünkü kelimelerin taşıdığı imaj zenginliğini üretebilme yeteneğimiz kavrama yeteneğimizin ta kendisidir. Kelimeler üzerinde yapacağımız çalışmaları cümlelere kaydıracağız.

a) Aşağıdaki kelime örneklerine çalışın

Ayı: hayvanat bahçesinde, kitap sayfasında, Barış Manço'nun şarkısında, sokakta burnunun ucuna zincir takılıp oynatılan ayı, beyaz ayı, kutup ayısı, kış uykusuna yatan ayı, "ayı" filmindeki şefkatli ayı, bağıran ayılar. . .

Kelebek: Büyük, küçük kanatlı kelebekler; üzerinde göz işareti olan, olmayan, yuvarlak kanatlı, sivri kanatlı, yeşil, kırmızı, sarı kelebekler, bahar bahçesinde, otlar üzerinde renk renk çiçekler üzerinde kelebekler. elinizde tuttuğunuz, pencerenizden giren kelebekler. arabaların camlarına, evlerin duvarına yapıştırılan plastik süs kelebekleri, Malezyalıların dondurarak plastik içerisine yerleştirdikleri ve acımasızca maskot yaptıkları hakiki kelebekler. . .

Dünya:. . . . . siz üretin

Karıncalar: . . . . . siz üretin

Ağaçlar:. . . . . siz üretin

b) Benzeri çalışmayı metin üzerinde yapın.

Şimdi vereceğim metinde geçen cümleleri değil, kelimeleri okuyun. Her kelimede durup oluşturduğu imajı veya imajları zihninizden geçirin. Ardından cümlenin bütününe bakarak imajların nasıl birleştiğini görün: "Bunu çok düşündüm. " cümlesini birlikte çözümleyelim: "Bunu": Bu nedir? Sanki elimde bir şey var. Bir nesne, bir fikir tutuyorum. "Bu" diye işaret ettiğim bulanık bir varlık mevcut. Eğer önceki cümleler üzerinde çalıştıysanız "bu'nun ne olduğunu, burada hangi filmin kastedildiğini göreceksiniz. "Çok": Çokluk miktar belirtir. Tonlarca, yıllarca, saatlerce, bıkmadan. . . Yapılan işin cinsine göre çokluğun cinsi de değişir. "Düşündüm:" Ben düşünüyorum. Oturmuş, ellerimi alnıma koymuşum, kafamda fikirler dolaşıyor. Burada, evde, yürürken, otururken, yemek yerken; ama çok düşündüm. Şimdi tek tek yaptığımız şu: Bu canlandırmaları bir araya getiriyoruz ve film tamamlanıyor. Her yerde devamlı bir meseleyi düşünen adamın görüntüsü bu. Şimdi siz diğer tüm cümleler üzerinde çalışın.

"Bu yazıyı okuyan bir çok insan bu satırların sahibi gibi, acılarla büyümüştür. Bir çok gayretli arkadaşımı tanırım. Gayret ederler, didinirler, yırtınırlar. Kader onları hangi sebeplerden dolayı her gün yeni bir başarıya koşturuyor dersiniz?

Bunu çok düşündüm. Bana ihsan edilen nimet ikiye katlandığında, ya da elimdekileri kayıp ediverdiğimde düşündüm. Gerçekte biz sadece kendi çalışmalarımızla mı kazanıyor ve kendi çalışmalarımızla mı kaybediyoruz? Oysa kazanmak uğrunda çırpınan nice insanın elleri boştur. İstediklerine kavuşturulan nice insanın elleri de çoğu zaman istemedikleri halde boşaltılır. Neden?. .

Peygamberimiz(asm) cevap veriyor bu soruya: "Nimete, ihsana şükretmek nimetin gitmesi ve elden alınması karşısında bir garantidir. "

Düşünün; iyilik yaptığınız bir insanın nankörlüğü ve ihanetiyle karşılaşırsanız o insanı bir daha iyilik yapılmaya layık görür müsünüz? Hele de her iyiliğiniz karşısında nankörlükle cevaplandırılırsanız. . . Size teşekkür edilmezse. . . Nankör insan iyiliğin değerini idrak edemeyen, ayaklar altında sürünmeye layık insandır. O zaman Yaratıcıya her fırsatta içtenlikle şükretmeyi ihmal eden insanlar neden şikayet ediyorlar?

c) Aşağıda verilen kelimelerin zihninizdeki ilk görüntülerini hızla fark edin. Ardından aynı kelimeyle ilgili beyninizde yer alan diğer görüntüleri ve filmleri yakalamaya çalışın.

Nesne: kedi, kuş, kadı, kimyon, biber, barbunya, patates, boncuk, kemik, kirpik, çilek,

Eylem: Patinaj, tırmanma, dövüşme, sallanma, şakalaşma, ağlama, yalvarma, devrilme

Soyut: Güzel, sevimli, öfkeli, acı verici, kahraman, fedakar, zalim, medeni, hakim

d) Yukarıdaki çalışmanın özüne paralel olarak sözlük okuması yapın:

Türkçe sözlüğünüzü kullanacaksınız. A'dan Z'ye tek tek kelimeleri okurken her kelimenin üzerinde durarak zihninizde hangi imajı oluşturduğunu sorun. her kelime için hemen bir imaj bulun ve böylece tüm kelimeleri tamamlayarak zihninizden mutlaka imaj üretin.

3 Mayıs 2005

Kaynak: *http://www.forumtr.com/showthread.php?t=88939*